Remove Watermark Now

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına Uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi

31 dekabr 2018-ci və 2017-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə

pdfelement

Remove Watermark Now

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	1-3
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7-8
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	9-62

pdfelement

Remove Watermark Now

bakertilly

Demirchi Tower, 16th floor
37 Khojaly Avenue
Baku, AZ1025
Azerbaijan

T: +994 (12) 404 7 666
F: +994 (12) 404 7 667

office@bakertilly.az
www.bakertilly.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

"Finca Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank Olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra "Təşkilat") Təsisçiləri və İdarə Heyətinə:

Şərti Rəy

Biz "Finca Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra "Təşkilat"), 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat və əsas mühasibat prinsipləri daxil olmaqla maliyyə hesabatları üzrə qeydlərin audit yoxlamasını apardıq.

Fikrimizcə, hesabatımızın Şərti Rəyin Əsasları bölməsində əks olunan məsələlər istisna olmaqla, Təşkilatın 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

pdfelement

Şərti rəy üçün əsas

31 dekabr 2018-ci il və 2017-ci il tarixlərinə Təşkilatın müştərilərə verilmiş və sonradan restrukturizasiya olunmuş kreditlərinin xalis qalıq dəyəri, müvafiq olaraq 3,643 min və 4,176 min AZN-ə bərabər olmuşdur. Təşkilat, hesabat dövrü ərzində restrukturizasiya olunmuş kreditlər üzrə dəyişikliklər barədə tam və düzgün məlumatları əks etdirən reyestri hazırlanmadığı üçün 9 saylı MHBS "Maliyyə Alətləri" (2017: 39 saylı BMUS "Maliyyə Alətləri: Tanıma və Ölçülmə") standartının tələblərinə uyğun olaraq bu kreditləri uçota almaq iqtidarında olmamışdır. MHBS-lərin müvafiq tələblərinə uyğun olaraq Təşkilat restrukturizasiya zamanı zərəri hesablamalı, bu zərəri öz mənfəət və zərər hesabatında tanımalı və eləcə də müştərilərə verilmiş kreditlərin qalıq dəyərini azaltmalı idi. Biz bu kənarlaşmanın 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərin qalıqlarına, eləcə də 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə mənfəət və zərər və məcmu gəlirlər hesabatlarında təqdim edilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər məbləğinə və kreditlər üzrə hesablanmış faiz gəlirləri məbləğlərinə təsirini müəyyən etmək iqtidarında olmamışıq.

Əlavə olaraq, 2016-cı il ərzində Təşkilat, Əqli Mülkiyyət Subicarə Sazişinə və İdarəetmə Xidmətləri Sazişinə uyğun olaraq 7,470 min AZN məbləğində FINCA Microfinance Cöperatief U.A. ("Ana Şirkət") təşkilatına ödəniləcək olan idarəetmə xidmətləri sazişi üzrə haqqları və royalti haqqlarını ("idarəetmə və royalti haqqları") öz hesabatlarında əks etdirməmişdir. 2016-cı ilin oktyabr və dekabr aylarında Təşkilat, Ana Şirkətdən güzəşt əldə etmiş və idarəetmə haqqını, eləcə də royalti haqqını ödəməkdən azad olmuşdur. Bizim fikrimizcə, Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanmasının Konseptual Əsaslarına uyğun olaraq Təşkilat idarəetmə və royalti haqqlarını Əqli Mülkiyyətin Subicarə Sazişinə və İdarəetmə Xidmətləri Sazişinə uyğun olaraq hesabatlarda təqdim etməli və daha sonra Ana Şirkətdən güzəştlər aldıqda bu məbləğləri geri qaytararaq əlavə ödənilmiş kapital bəndində təqdim etməli idi. Təşkilat idarəetmə və royalti haqlarını hesablamasa və bu haqların geri qaytarılmasını əlavə ödənilmiş kapital kimi tanısaydı, bu, maliyyə hesabatlarında aşağıdakı əsas göstəricilərin dəyişməsinə səbəb olardı: 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət aşağı düşə bilər və müvafiq olaraq əlavə ödənilmiş kapital 4,740 min AZN məbləğində arta bilərdi.

Baker Tilly Audit Azerbaijan CJSC trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Remove Watermark Now

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlar əsasında bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyəti hissəsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (MBESŞ Məcəlləsi) əsasən Təşkilatdan müstəqilik və MBESŞ Məcəlləsi üzrə digər etika məsuliyyətlərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları şərti auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

İzahedici Paraqraf – Mühasibat Uçotu Çərçivəsində Ləğvetmə Əsasından Daimilik Prinsipinə Dəyişdirilməsi

Biz, səhmdarların Təşkilatın fəaliyyətinin davam etdirilməsi niyyətinin mövcud olması ilə əlaqədar olaraq maliyyə hesabatarının mühasibat uçotunun ləğvetmə əsaından daimilik prinsipinə doğru dəyişiklikləri əks etdirən maliyyə hesabatlarına əlavə edilmiş 2 saylı Qeydə diqqət yetiririk. Bu məsələ ilə bağlı bizim rəyimiz şərti forma daşımır.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, Təşkilatı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

pdfelement

İdarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslər Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutları əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamama riski xətalar nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;

- Təşkilatın daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtilə, bu şərtlər çərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük;

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən edilmiş uçot təxminlərinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk;

- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə ediməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Təşkilatın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığında dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında qənaətə gəldiyimiz halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqəti cəlb etməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın təqdim edilməsi tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk;

Biz Audit Komitəsinə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Baker Tilly Azerbaijan

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

pdfelement
Remove Watermark Now

Remove Watermark Now

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
AKTİVLƏR:			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	3,198	7,045
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	7	3,828	13,021
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	8	137	197
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	16	675	375
Digər aktivlər	9	506	741
Cəmi aktivlər		**8,344**	**21,379**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ AKTİVLƏR			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Borc alınmış vəsaitlər	10	-	10,154
Cari mənfəət vergisi üzrə öhdəliklər		-	2,804
Digər öhdəliklər	11, 17	736	1,805
Cəmi öhdəliklər		**736**	**14,763**
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı		3,756	2,906
Bölüdürülməmiş mənfəət		3,852	3,710
Cəmi kapital		**7,608**	**6,616**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**8,344**	**21,379**

pdfelement

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-62-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Remove Watermark Now

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəliri	12	967	7,120
Faiz xərci	12	(962)	(5,071)
Ehtimal olunan kredit zərərinin bərpasından əvvəlki xalis faiz gəliri		**5**	**2,049**
Ehtimal olunan kredit zərərinin bərpası	7	4,468	5,538
Xalis faiz gəliri		**4,473**	**7,587**
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	15, 17	(4,665)	(12,917)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis mənfəət	14	8	329
Borcalınan vəsaitlərin imtinası üzrə gəlir	10	-	29,908
Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə maliyyə aktivləri üzrə xalis zərər	13	-	(792)
Digər gəlirlər, xalis		26	157
Xalis qeyri-faiz (zərəri)/gəliri		(4,631)	16,685
Mənfəət vergisindən əvvəlki (zərər)/mənfəət		**(158)**	**24,272**
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	16	300	(5,945)
İl üzrə xalis mənfəət		**142**	**18,327**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		**142**	**18,327**

İdarə Heyəti adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-62-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

pdfelement

Remove Watermark Now

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİK HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	(Yığılmış zərər)/ Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2017-ci il	**2,906**	**(14,617)**	**(11,711)**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	18,327	18,327
31 dekabr 2017-ci il	**2,906**	**3,710**	**6,616**
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	142	142
Nizamnamə kapitalında artım	850	-	850
31 dekabr 2018-ci il	**3,756**	**3,852**	**7,608**

İdarə Heyəti adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı director

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-62-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

pdfelement

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Mənfəət vergisi çıxılmazdan öncə (zərər)/mənfəət		(158)	24,272
Düzəlişlər:			
Ehtimal olunan kredit zərərinin bərpası	7	(4,468)	(5,538)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis mənfəət	14	(8)	(667)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin silinməsi üzrə mənfəət		(26)	(206)
Borc alınmış vəsaitlərin bağışlanması üzrə gəlir	10	-	(29,908)
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	8, 15	81	477
Hesablanmış faizlər üzrə xalis dəyişikliklər		1,260	7,039
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəlki əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		**(3,319)**	**(4,531)**
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis		13,365	43,614
Mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri üzrə daxilolmalar		-	8,835
Digər aktivlər		741	528
Digər öhdəliklər		(1,069)	579
Vergi və faizdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		**9,718**	**49,025**
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(3,310)	(6,010)
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		**6,408**	**43,015**
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin satınalınması		(32)	(25)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin silinməsi üzrə daxilolmalar		37	495
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		**5**	**470**
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri:			
Borcalınan vəsaitlərin ödənilməsi	10	(11,118)	(56,234)
Adi səhmlərin buraxılışından daxilolmalar		850	-
Maliyyə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		**(10,268)**	**(56,234)**

Remove Watermark Now

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Məzənnə fərqlərinin xarici valyutada saxlanılan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri qalığına təsiri		8	1,368
Pul vəsaitləri və onlarin ekvivalentlərində xalis azalma		(3,847)	(11,381)
Pul vəsaitləri və onlarin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	**7,045**	**18,426**
Pul vəsaitləri və onlarin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	**3,198**	**7,045**

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Təşkilat tərəfindən alınmış və ödənilmiş faiz xərcləri və gəlirləri müvafiq olaraq sıfır və 1,263 min AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Təşkilat tərəfindən alınmış və ödənilmiş faiz xərcləri və gəlirləri müvafiq olaraq sıfır və 9,797 min AZN təşkil etmişdir.

İdarə Heyəti adından:

Timoti Tarrant
Baş icraçı direktor

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

15 avqust 2019-cu il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-62-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

pdfelement

Remove Watermark Now

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

"FİNCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatı (Təşkilat) 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir. 19 noyabr 1999-ci ilədək o, FINCA International Inc. şirkətinin Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi kimi qeydiyyatdan keçmişdir. 19 noyabr 1999-cu il tarixdə Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində yenidən qeydiyyatdan keçmiş və hüquqi şəxs statusunu almışdır. Təşkilat Azərbaycan Respublikası ərazisində kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə yalnız hüquqi şəxslərin məşğul ola bilməsi haqda Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qaydalarını yerinə yetirmək məqsədilə yenidən qeydiyyatdan keçmişdir. Yeni müəssisə kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 29 fevral 2000-ci il tarixli lisenziya almışdır. Təşkilatın hüquqi ünvanı Cəfər Cabbarlı küç. 44, Bakı AZ1065, Azərbaycan Respublikasıdır.

Təşkilatın məqsədi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən mikro, kiçik və orta ölçülü biznes müəssisələrinə, həmçinin satış sahəsində və kiçik-miqyaslı istehsal sahəsi üzrə mikro müəssisələrdə fəaliyyət göstərən fiziki şəxsə və ya bir neçə fiziki şəxslərə maliyyə xidmətləri göstərməkdir.

31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərində Təşkilatın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 4 və 7 filialı olmuşdur. Təşkilatın 2018-ci il tarixində təqribən 118 işçisi olmuşdur (2017: 327 işçi).

Təşkilat qeydiyyatdan keçmiş ofisi Hollandiyada yerləşən FINCA Microfinance Cöperatief U.A Təşkilatının törəmə müəssisəsidir. Təşkilatın əsas nəzarətçi tərəfi - FINCA International, Inc. - Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nyu-York şəhərində təsis edilmiş qeyri-kommersiya təşkilatıdır 2010-cu ilin oktyabr ayında FINCA International Inc. "FINCA Microfinance Holding Company" MMC-ni ("FMH)" təsis edərək onun 100 faiz pay sahibinə malik holdinq şirkəti olmuşdur.

pdfelement

31 dekabr 2018 və 2017-cı il tarixlərinə Təşkilatın aşağıda sadalanan səhmdarları mövcud olmuşdur:

Təşkilatın Səhmdarı (birinci dərəcəli səhmdar)	31 dekabr 2018-ci il, %	31 dekabr 2017-ci il, %
"FINCA Microfinance Holding Company" MMC	100.00	100.00
Cəmi	**100.00**	**100.00**

Təşkilatın əsas səhmdarları	31 dekabr 2018-ci il, %	31 dekabr 2017-ci il, %
FINCA International, Inc.	62.64	62.64
International Finance Corporation	14.38	14.38
Kreditanstalt für Wiederaufbau	8.94	8.94
FMO (Nederlandse Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.)	7.31	7.31
Triple Jump, acting for ASN-NOVIB FONDS	1.68	1.68
Credit Suisse Microfinance Fund Management Company, acting for responsibility Global Microfinance Fund	2.98	2.98
Triodos Investment Management, representing: (i) Triodos Custody B.V. in its capacity as custodian of Triodos Fair Share Fund; and (ii) Triodos SICAV II – Triodos Microfinance Fund	2.07	2.07
Cəmi	**100.00**	**100.00**

Remove Watermark Now

Təşkilatın əməliyyat mühiti

Təşkilat öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında aparır. İnkişaf etməkdə olan bir bazar olaraq, Azərbaycan Respublikası hazırda işgüzar və tənzimləyici infrastrukturu inkişaf etdirir ki, ümumiyyətlə daha inkişaf etmiş bir bazar iqtisadiyyatda mövcud olan standartlara uyğunluğu təmin etsin.

Neft hasilatı və neft qiymətləri səbəbindən neft gəlirlərinin aşağı düşməsi nəticəsində neftlə bağlı ÜDM-nin azalması (7.2%) ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatı 2017-ci ilin birinci yarısında 1.3% zəifləmişdir. Digər tərəfdən, bank sektorunda davam edən çətinliklərə baxmayaraq, qeyri-neft payının iqtisadiyyatı kənd təsərrüfatının və istehsal sektorunun güclü göstəricilərinin dəstəklənməsi ilə bir il ərzində ilk dəfə 1.7% artmışdır. 2017-ci ildə faktiki illik inflyasiya 13-14% səviyyəsində qalmışdır və əsasən dövlət tərəfindən idarə edilən elektrik enerjisi, su və qaz tariflərində və yerli ərzaq qiymətlərində artımın nəticəsində baş vermişdir. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı inflyasiya təzyiqlərinə istinad edərək likvidlik səviyyəsinin azaldılması əməliyyatlarını artırmaqla, 2017-ci ilədək pul siyasətinin mövqeyini möhkəmləndirməyə davam etmişdir. Manat 2016-cı ilin sonundan etibarən ABŞ dolları ilə müqayisədə 4.4% möhkəmlənərək, güclü xarici mövqeyini və likvidlik əmsallarını artırmışdır. Problemli maliyyə sektoru iqtisadiyyata mənfi təsir göstərməyə davam etmişdir. 2017-ci ilin ilk yarısında kreditləşmə 15.6% azalmış və aktivlərin keyfiyyəti pisləşməyə başlamışdır.

Moody's şirkətinin İnvestorlarla Xidmət şöbəsinin verdiyi məlumata görə, Azərbaycanın kredit reytinqi (sabit Ba2 səviyyədə) ümumi dövlət borcu və zəmanətlərinin nisbətən yüksək səviyyəsini və bank sektorunun daha həssas olmasını əks etdirir. Bu xüsusiyyətlər neft qiymətlərinin düşməsini və 2014-2016-cı illər ərzində manatın kəskin dəyərsizləşməsinin yaratdığı nəticələrdir. Əksinə, ölkənin böyük maliyyə aktivləri kredit reytinqinə öz əhəmiyyətli dəstəyini göstərir. Moody's agentliyinin gəldiyi nəticələr, illik "Azərbaycan hökuməti – sabit Ba2" kredit təhlilində bildirilir. Bu kredit təhlilində Azərbaycanın kredit profili nəzərdən keçirilir, iqtisadi dayanıqlıq "zəif" (+); institutsional dayanıqlıq "zəif" (-); fiskal dayanıqlıq "yüksək" və hadisə risklərinə həssaslıq "orta" (+) qiymətləndirilir. Bu Moody's-in Suveren Borc Reytinqi Metodologiyasının əsasını təşkil edən dörd önəmli göstəricidir.

pdfelement

Azərbaycan manatı 2018-ci il ərzində sabit qalmışdır. Lakin, gələcək dövrdə məzənnə üzrə qeyri-müəyyənlik və bank sisteminin davam edən həssaslığı görülən tədbirlərin real iqtisadiyyata ötürülməsinə mane olur.

Beynəlxalq kredit agentliyi olan Standard & Poor's, 2018-ci ilin fevral ayında Azərbaycanın xarici və yerli valyuta üzrə uzunmüddətli və qısamüddətli suveren kredit reytinqini "BB+/B" dərəcəsində mənfi proqnozdan stabilə doğru yüksəlməsini təsdiqləmişdir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi inkişafı əsasən hökumətin vergi, hüquq, tənzimləyici və siyasi islahatlarla birlikdə həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul tədbirlərinin səmərəliliyindən asılıdır. Rəhbərlik, Təşkilatın fəaliyyətinə təsir göstərəcək iqtisadi mühitdəki bütün islahatları və nəticədə onların, Təşkilatın maliyyə vəziyyətinə necə təsir göstərə biləcəyini proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil. Rəhbərlik hazırda müxtəlif neft qiymətləri üzrə həssaslıq təhlili həyata keçirir və biznesin davamlılığını təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər planı hazırlayır.

Azərbaycan həmçinin, tranzit və ticarətin inkişafı üçün regional əlaqə təşəbbüslərindən də faydalanmağa çalışır. Xüsusilə də, ölkə Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin sponsorlarından biridir. Xəzər bölgəsini Türkiyə ilə birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu xəttinin tikintisi 2017-ci ildə tamamlanmışdır. Trans-Anadolu Təbii Qaz Kəməri (TANAP) və Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP), Azərbaycanın Şahdəniz qaz yatağından olan təbii qazı Türkiyə və Avropaya çatdıracaqdır.

Remove Watermark Now

2019-cu ildən etibarən ÜDM-in sürətlənməsi sayəsində iqtisadiyyatın genişlənəcəyi gözlənilir, belə ki, dünyanın ən böyük qaz yataqlarından biri olan Şahdəniz qaz yatağı istehsala başlayır. Kreditlərin məhdud inkişafı və zəif biznes mühitinin olması səbəbindən, qeyri-neft istehsalının asta templə inkişaf edəcəyi gözlənilir.

Bu təkliflərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatların sürətləndirilməsi və maliyyə sisteminə dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələri"-ni təsdiqləmişdir. Yol xəritələri 2016-2020-ci illər üzrə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci il üzrə perspektivləri əhatə edir.

Bundan başqa, 2018-ci il ərzində, hökumət sərt pul-kredit siyasətini davam etdirmiş, eləcə də Azərbaycan manatını stabilləşdirmək məqsədilə xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır. 2018-ci ildə ARMB, pul siyasətini normallaşdırmaq məqsədilə, yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsini 15%-dən 9.75%-ə qədər azaltmışdır.

2. ƏSAS MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğunun bəyanı

Hazırkı maliyyə hesabatları ədalətli dəyər, mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər (MZVƏD) və digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə təsnifləşdirilən (DMGVƏD) maliyyə alətlərinin ilkin tanınmasının dəyişməsi ilə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən tərtib edilmişdir. Təşkilatın gələcəkdə fasiləsizlik prinsipinə uyğun olaraq fəaliyyətini davam etdirə biləcəyi ehtimalı əsasında hazırlanmışdır. Qeyd olunan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qüvvədə olan 9 saylı MHBS və 15 saylı MHBS-lərin qəbulundan yaranan mühasibat uçotu siyasəti üzrə dəyişikliklərdən başqa, bu siyasət əksi göstərilmədiyi halda, təqdim olunmuş bütün dövrlərə davamlı şəkildə tətbiq edilmişdir.

Bu, 9 saylı MHBS "Maliyyə Alətləri" və 15 saylı MHBS "Müştərilərlə bağlanmış Müqavilələr üzrə Gəlirlər"-in tətbiq olunduğu Təşkilatın illik maliyyə hesabatlarının ilk dəstidir. Mühüm mühasibat uçotu siyasəti üzrə edilən dəyişikliklər 2 saylı Qeyddə təsvir edilmişdir.

Daimilik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Təşkilatın daimilik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərməsini və yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

27 dekabr 2017-ci il tarixində rəhbərlik, kreditorlarla 7 aprel 2017-ci il tarixində (10 saylı Qeyd) bağlanmış Əməliyyatların Dayandırılması Sazişininin ("ƏDS") şərtlərinə uyğun olaraq, Təşkilatın ləğvedilməsi niyyətində olduğunu və daimilik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərmək üçün heç bir seçimin olmadığını bəyan etmişdir. Nəticə etibarilə 31 dekabr 2017-ci il tarixini maliyyə hesabatları ləğvetmə əsaında hazırlanmışdır.

Bununla belə, ƏDS üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin nəticəsi olaraq, ümidsiz kreditor borclarının alınması, inzibati xərclərin optimallaşdırılması və hökumət tərəfindən bank təşkilatlarına göstərilmiş dəstək, Azərbaycan Respublikasında fərdi şəxslərə verilmiş problemli kreditlərin həlli üçün əlavə tədbirlər haqqında 28 fevral 2019-cu il tarixində prezident fərmanı ilə bağlı olaraq, səhmdarlar Təşkilatın daimilik prinsipi əsasında gələcək fəaliyyətini təşkil etməsi istiqamətində bəzi dəyişiklər həyata keçirməyə başlamışdır.

Remove Watermark Now

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi itisna olmaqla, tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Təşkilat mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və MHBS-yə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə hesabatlara düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud da eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bildirilir. Hər hansı mühasibat uçotu standartı və ya şərhi ilə tələb olunmayana və ya icazə verilməyənədək və Təşkilatın mühasibat uçotu qaydalarında konkret göstərilməyənə qədər gəlir və xərc mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bir birinə qarşı əvəzləşdirilmir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktivi satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar, qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılanması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərildiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 18-ci Qeydə baxın.

pdfelement

Remove Watermark Now

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdıran dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

pdfelement

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyi, ilk öncə ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər, əməliyyat xərcləri ilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Təşkilatın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsnifatı

1 yanvar 2018-ci il tarixindən, ilkin tanımada maliyyə aktivi amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("DMGVƏD") ölçülmüş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ("MZVƏD") təsnif edilir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

Remove Watermark Now

- Müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivi aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

- Həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Təşkilat ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri MZVƏD kimi təsnif olunur.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Təşkilat amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGVƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZVƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

pdfelement

Təşkilat maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul axınlarından asılıdırmı; və
- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Təşkilatı məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün "əsas məbləğ" dedikdə, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. "Faiz" dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Remove Watermark Now

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Təşkilat alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- bankın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul axınlarına məhdudlaşdıran şərtlər məs. reqressiz aktivlər; və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər – məs. faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi.

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnifi

Maliyyə aktivləri Təşkilatın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi – EOKZ üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Təşkilat AD və DMGVƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə EOKZ-u perspektiv əsasda ölçür. Təşkilat EOKZ-u ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. EOKZ ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

pdfelement

AD ilə ölçülmuş borc vəsaitləri EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün, EOKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında öhdəlik olaraq tanınır. DMGVƏD-də borc alətləri üçün EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGVƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

Təşkilat dəyərsizləşmə üzrə üç mərhələli model tətbiq edir. Bu model ilkin tanımadan sonra kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanır. İlkin tanımada dəyərsizləşməyən maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnif edilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri EOKZ-un ömürlük hissəsinə bərabər olan miqdarda növbəti 12 ay ərzində mümkün olan nəticələrə və ya daha qısa müddətdə ("12 aylıq EOKZ") müqavilə müddətinə qədər ölçülür. Əgər Təşkilat KRƏA-nı ilkin tanımadan sonra müəyyən edirsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və onun EOKZ-u ömürlük EOKZ əsasında, müqavilə əsasında son ödəmə müddətinə qədər, lakin ehtimal olunan ödənişlər nəzərə alınmaqla hesablanır, əgər varsa ("Ömürlük EOKZ"). Təşkilatın KRƏA-nı müəyyən etdiyi haqqında 31 saylı Qeydə nəzər salın. Əgər Təşkilat maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsini müəyyən edirsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və EOKZ Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. Təşkilatın kredit dəyərsizləşməsi üzrə aktiv və defolt anlayışları 31-ci Qeyddə açıqlanır. Satınalındıqda və ya əldə edildikdə kredit dəyərsizləşməsinə uğramış aktivlər ("SƏKD") üçün EOKZ hər zaman Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. SƏKD aktivləri ilkin tanınma zamanı, məsələn, əldə edilmiş dəyərsizləşdirilmiş kreditlər kimi dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. EOKZ ölçülməsində istifadə edilən giriş, fərziyyə və qiymətləndirmə üsulları haqqında, eyni zamanda Təşkilatın EOKZ modellərində ehtimal edilən məlumatları necə əhatə etdiyini izah edir.

Remove Watermark Now

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda EOKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

EOKZ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Təşkilat, kredit öhdəliyi komponenti üzrə EOKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Təşkilat hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGVƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin qalıq məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi

Təşkilat bütün praktiki bərpaetmə səylərini tükətdikdə və bərpa etmək üçün ağlabatan bir gözləntinin olmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tamamilə və ya qismən silinir. Silinmələr tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Təşkilat, müqaviləyə əsasən ödənilən məbləğləri bərpa etmək istədiyi halda, hələ də icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivlərini silə bilər; lakin bərpa üçün ağlabatan gözlənti yoxdur.

pdfelement

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Təşkilat aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Təşkilat maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri müqavilə öhdəliklərindən azad olmaqla kassadakı nağd vəsaitlərindən, köçürülmüş vəsaitlərdən və banklardakı həqiqi ödəmə müddəti üç ay və ya ondan az olan cari hesablardan ibarətdir. Pul vəsaitləri və onlarən ekvivalentləri AD ilə təqdim olunur, çünki: (i) müqavilə əsasında pul vəsaitlərinin axınlarını yığılması üçün saxlanılır və bu pul axınları SPPİ təmsil edir, və (ii) bu aktivlər MVZVƏD ilə müəyyən edilməmişdir. Qanunvericilik ilə müəyyən edilmiş xüsusiyyətlər, məsələn bəzi ölkələrdə təyin olunmuş qanunvericilik, müqavilə şərtlərinə daxil edilmədikdə SPPİ testlərinə təsir etmir xüsusən qanunvericilik sonradan dəyişdirildiyi təqdirdə bu xüsusiyyət tətbiq ediləcəkdir.

Remove Watermark Now

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar Təşkilat tərəfindən müştərilərdən kredit amaq üçün avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikasına əsasən Təşkilat müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyalarından birində təsnifləşdirir:

(i) AD: müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması üçün saxlanılan kreditlər və YƏMFÖ-ni təmsil edən həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti və könüllü olaraq MZVƏD-də təyin olunmayan kreditlər; və

(ii) MZVƏD: YƏMFÖ sınağını keçməyən və ya MZVƏD-də ölçülən AD və ya DMGVƏD üzrə digər meyarlara cavab verməyən kreditlər.

Şərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda, Təşkilat girova sahib çıxmaq əvəzinə kredit şərtlərinin təkrar razılaşdırılması məqsədini güdür. Bu, ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablandığı kimi ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit artıq vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün meyarlar üzrə tələblərin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutmasını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlər ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan ayrı-ayrılıqda və ya birgə dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsinin obyekti olmağa davam edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin silinməsi

pdfelement

Müştərilərə verilmiş kreditlər yığılması mümkün olmadıqda kreditlər üzrə ehtimal olunan dəyərsizləşmə zərəri üçün ehtiyatlara qarşı hesabdan silinir. Rəhbərlik Təşkilata ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən sonra kreditlər və avanslar hesabdan silinir. Əvvəllər hesabdan silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq qalıq dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Daşınmaz əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə göstərilir.

Hər hesabat tarixində Təşkilat əmlakın və yaxud avadanlığın dəyərsizləşmə əlamətinin olub olmamasını qiymətləndirir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən ən azı bir belə əlamət olarsa, Təşkilat, iki rəqəmdən ən yüksəyi kimi bərpa edilə bilən məbləği müəyyən edir: satış xərcləri çıxıldıqdan sonra aktivin ədalətli dəyəri və istifadə dəyəri. Əgər əmlak və avadanlığın balans dəyəri onların bərpa edilə bilən dəyərindən yüksəkdirsə, onlar bərpa edilə bilən məbləğə qədər silinir və fərq mənfəət və zərər hesabatında dəyərsizləşmə zərəri kimi hesablanır.

Remove Watermark Now

Əmlakın çıxdaş edilməsi ilə bağlı qazanc və zərərlər onların balans dəyəri əsasında hesablanır və mənfəət və zərər hesabatında əməliyyat xərcləri kimi nəzərə alınır.

Təmir və texniki qulluq xərcləri çəkilən zaman mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Köhnəlmə, əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin qalıq dəyərinə onların faydalı iqtisadi ömrü nəzərə alınmaqla hesablanmış dərəcələrdən istifadə etməklə tətbiq edilir. Faydalı iqtisadi ömür təxminləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir:

Mebel və ofis avadanlıqları	20-33%
Kompüter avadanlıqları	33%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər aktivlər	20%

Əmlak və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq heç bir iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırlılır. Əmlak və avadanlıq obyektlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılımasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatına və onların tələb üzrə formalaşdırılmasına ayrılan investisiyalar daxildir.

pdfelement

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu gələcək dövrlər üzrə uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Ayrılıqda alınmış və qeyri-müəyyən istismar müddətləri olan qeyri-maddi aktivlər yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması. Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Qudvildən başqa digər maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi. Hər bir hesabat dövrünün sonunda Təşkilat öz maddi və qeyri-maddi aktivlərini dəyərsizləşmə zərərlərinin baş verməsini təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Təşkilat aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidlərinin qalıq dəyərini təhlil edir.

Hal-hazırda istifadə edilməyən və qeyri-müəyyən faydalı ömrü olan qeyri-maddi aktivlər isə bu aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı bir göstərici olduqda və ya ən az ildə bir dəfə olmaqla dəyərsizləşmə üçün təhlil edilir.

Remove Watermark Now

Girovlar

Təşkilat məqsədə müvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının həbs olunmasını nəzərdə tutur və Təşkilata müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Məcmu gəlir hesabatındakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Təşkilatın cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman balans öhdəliyi üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivi isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

pdfelement

Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivi reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam həcmdə qüvvə ilə vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərcləri amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVƏD ilə əlavə etmə əsasında, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, borc alətləri üzrə uçota alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən alınmış komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat kredit verilməsi üzrə öhdəlikləri MZVƏD ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif etmir.

Remove Watermark Now

Kredit dəyərsizləşməsi ilə əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti (ilkin ehtimal olunan kredit zərərləri də daxil olmaqla) ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiyməti ilə) diskont edilmiş dərəcəsidir. Nəticədə, effektiv faiz dərəcəsi kredit uçotu ilə tənzimlənir.

Faiz gəlirləri, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə hesablanır:

i) kredit dəyərsizləşməsinə uğramış (3-cü mərhələ) maliyyə aktivləri üzrə faiz dərəcəsi onların effektiv faiz dərəcəsini amortizasiya dəyərinə (EOKZ çıxılmaqla) tətbiq etməklə hesablanır; və
ii) əldə edildikdə və ya satın aldıqda kredit zərərinə məruz qalmış maliyyə aktivləri, amortizasiya dəyərinə tətbiq edilən kreditə müvafiq olaraq düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdə tanınır.

pdfelement

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, Təşkilat işçilərin əmək haqlarından təqaüd ayırmaları tutur və onları dövlət sosial müdafiə fonduna köçürür. Bu xərc müvafiq əmək haqqının alındığı dövrə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər işçilər tərəfindən seçilmiş təqaüd fondu tərəfindən həyata keçirilir. Təşkilat Azərbaycan Respublikasının dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramlarında iştirak etmir. Bundan əlavə, Təşkilatda hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Təşkilatın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi mənfəət və ya zərər və məcmu gəlirlər haqqında hesabata daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Təşkilatın keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Təşkilatdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablana bilir.

Remove Watermark Now

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınına istinad etməklə ölçülərsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Funksional valyuta

Təşkilatın maliyyə hesabatlarına daxil edilən maddələr Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitdəki valyutanı ("funksional valyuta") istifadə etməklə ölçülür. Təşkilatın funksional valyutası Azərbaycan manatıdır (AZN). Təqdimat valyutası Azərbaycan manatı (AZN) olduğundan, maliyyə hesabatları Azərbaycan manatında təqdim edilmişdir.

Xarici valyuta məzənnələri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı Təşkilat tərəfindən istifadə edilən hesabat tarixinə valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2018-ci il	**31 dekabr 2017-ci il**
ABŞ dolları/AZN	1.7000	1.7001
Avro/AZN	1.9468	2.0307

pdfelement

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ DAVAMİYYƏT PRİNSİPİNƏ UYĞUN OLARAQ FƏALİYYƏT ÜZRƏ FƏRZİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ƏSAS QEYRİ-MÜƏYYƏNLİKLƏRİN MƏNBƏLƏRİ

Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin edilməsini tələb edir. Rəhbərlik mütəmadi olaraq öz təxminlərini və mülahizələrini təhlil edir. Rəhbərlik təxminlərini və mülahizələrini tarixi təcrübəyə və müəyyən şərtlər çərçivəsində məntiqli hesab edilən digər faktlara əsaslandırır. Müxtəlif şəraitlərdə və vəziyyətlərdə faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Aşağıda göstərilən təxminlər və mülahizələr Təşkilatın maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün zəruri hesab edilir.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

EOKZ ehtiyatının ölçülməsi (1 yanvar 2018-ci il tarixindən)

EOKZ-un ölçülməsi metodologiyanın, modelin və giriş məlumatlarının müəyyən edilməsini özündə birləşdirdən mühüm bir təxmindir. EOKZ ölçülməsi üzrə metodologiya 21 saylı Qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı komponentlərin kredit zərəri ehtiyat üzrə əhəmiyyətli təsiri vardır: defoltun müəyyən edilməsi, KRƏA, defolt ehtimalı ("DE"), Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma ("DVRMQ"), və defolt zamanı yaranan zərər ("DZYZ"), eləcə də makro-iqtisadi ssenarilər üzrə modellər. Təşkilat müntəzəm olaraq ehtimal olunan kredit zərəri və faktiki zərər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün model və giriş məlumatlarını yoxlayır və nəzərdən keçirir. Perspektiv məlumatlar da daxil olmaqla, EOKZ ölçülməsi üzrə ətraflı məlumatlar 21 saylı Qeyddə açıqlanır.

Remove Watermark Now

Kredit Riski üzrə Əhəmiyyətli Artım (“KRƏA”)

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını müəyyənləşdirmək üçün Təşkilat, hesabat tarixinin sonunda maliyyə alətinin ömürlük müddəti ərzində baş verən defolt riskini ilk dəfə tanınma tarixində mövcud olan risk ilə müqayisə edir. Qiymətləndirmə hesabat dövrünün sonunda kredit riskinin müəyyən bir səviyyəsinə çatmaq üçün deyil, kredit riskinin nisbi artımını təyin etmək məqsədilə nəzərdən keçirilir. Təşkilat müştəri portfelinin davranış aspektləri də daxil olmaqla bir sıra amilləri əhatə edən xüsusi səy göstərmədən və xərc çəkmədən mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən gələcək məlumatları nəzərə alır. Təşkilatın rəhbərliyi kredit riskinin artması üzrə davranış göstəricilərini kredit alətləri üzrə gecikmələrin baş verməsindən öncə təyin etmiş və istər fərdi kredit aləti səviyyəsində, istərsə də alətin aid olduğu portfel səviyyəsində müvafiq sayılan gələcəklə bağlı məlumatları kredit riskinin dəyərləndirilməsi zamanı nəzərə almışdır. 21 saylı Qeydə nəzər salın.

Maliyyə aktivlərinin dəyişdirilməsi

Maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərində dəyişikliklər baş verdikdə (məsələn şərtlər yenidən razılaşdırıldıqda), Təşkilatın rəhbərliyi ilk olaraq dəyişikliyin əhəmiyyətliliyinə, ilkin tanınmış maliyyə aktivinə xitam verilməsi və ədalətli dəyərdə yeni maliyyə aktivinin tanınması zərurətinə nəzər yetirir. Bu dəyərləndirmə əsasən müvafiq mühasibat siyasətində təsvir edilmiş keyfiyyət parametrlərinə əsaslanır və kifayət qədər mülahizələrdən istifadə olunmasını tələb edir. Xüsusən də Təşkilatın rəhbərliyi kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmış və şərtləri yenidən razılaşdırılmış maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması və ikin tanınma zamanı kredit itkisinə məruz qalmış yeni alətin tanınmasına zərurətin olması məsələsində mülahizələrdən istifadə edir. Tanınmaya xitam verilməsi üzrə dəyərləndirmə zamanı müqavilə şərtlərinə edilən dəyişikliklərin gözlənilən (məhz müqavilə üzrə deyil) nağd pul vəsaitlərinin hərəkətinə edilən təsir üzrə risk və mükafatlar nəzərə alınır.

pdfelement

Təşkilatın rəhbərliyi hesab edir ki, belə kreditlərin şərtlərinin yenidən razılaşdırılması nəticəsində risk və mükafatlar dəyişməmiş, buna görə də bütün belə kreditlər üzrə kredit alətinin tanınmasına xitam verilməmiş və kredit dəyərsizləşməsi üzrə aid olduğu mərhələdən digərinə köçürülməmişdir.

4. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ildə Təşkilat Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSŞ) və MUBSŞ-un Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Təşkilatın fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış hesabat dövrlərinə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənilmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir. MHBS 9 “Maliyyə Alətləri”-nin təsiri istisna olmaqla, bu yeni standart və şərhlərin qəbul edilməsi Təşkilatın mühasibat uçotu siyasətinə, yəni cari və ya əvvəlki illər üzrə hesabat verilən məbləğlərə əhəmiyyətli təsirlər göstərməmişdir.

MHBS 9 “Maliyyə Alətləri” standartı – 2014-cü ilin iyul ayında MBUSŞ, maliyyə alətləri layihəsinin bütün mərhələlərini əks etdirən və Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçmə standartına dair 39 saylı MUBS-ni əvəz edən 9 saylı MHBS Maliyyə Alətləri standartının son versiyasını və 9 saylı MHBS-in bütün əvvəlki versiyalarını dərc etmişdir. Standart standartlaşdırma və ölçmə, dəyərsizləşmə və hecinq uçotu üçün yeni tələbləri təqdim edir.

Remove Watermark Now

Təsnifat və Ölçülmə. Təsnifat və ölçülmə aspektindən, yeni dərc edilmiş bu standart, kapital alətləri və törəmə maliyyə alətləri istisna olmaqla, aktivlərini idarə edilməsi üçün müəssisənin biznes modelinin və alətlərin müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti xüsusiyyətlərinin birləşməsi əsasında bütün maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsini tələb edəcəkdir. MUBS 39 standartının qiymətləndirmə kateqoriyaları növbəti kateqoriyalarla əvəz ediləcək: mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər (MZVƏD), digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyər (DMGVƏD) və amortizasiya edilmiş dəyərlər kateqoriyası. 9 saylı MHBS, müəssisələrə amortizasiya edilmiş xərclərə və ya DMGVƏD alətlərinə MZVƏD kimi uyğunlaşdırmaq üçün imkan verəcək ki, bu da ölçmə və ya tanınma uyğunsuzluğunu aradan qaldıracaq və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldacaq. Ticarət üçün tutulmayan kapital alətləri, DMGVƏD kimi geri qaytarılmayacaq şəkildə təyin edilə bilər, bu da gəlir hesabatında mənfəət və ya zərərin sonradan yenidən təsnifləşdirilməməsi ilə mümkündür. Maliyyə öhdəliklərinin mühasibat uçotu 39 saylı MUBS-un tələblərinə əsasən eyni olacaq. Təşkilatın maliyyə aktivlərinin əksəriyyəti, daha sonra amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmişdir. Təşkilatın maliyyə öhdəlikləri daha sonra amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif edilmişdir. Təşkilat öz maliyyə öhdəliklərini mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Təşkilat ehtimal olunan kredit zərərləri modelini amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən və ya məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə aktivlərinə tətbiq edir.

Maliyyə aktivi üzrə kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artdığı təqdirdə, maliyyə aktivi üçün ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat, ömürlük ehtimal olunan kredit zərərlərinə bərabər məbləğdə ölçülür.

Əgər hesabat tarixinə maliyyə aktivi üzrə kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmayıbsa, həmin maliyyə aktivi üçün ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat (sadələşdirilmiş yanaşmanın tətbiq olunduğu debitor borcları istisna olmaqla) 12-aylıq ehtimal olunan kredit zərəri dəyərində ölçülür. Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə ehtimal olunan kredit zərərləri, onların əhəmiyyətli maliyyə komponentinə malik olub-olmamasından asılı olmayaraq, ömürlük dəyərdə ölçülür.

9 saylı MHBS, 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Təşkilat müqayisəli məlumatları yenidən təqdimatını deyil, keçid tarixinə, yəni 1 yanvar 2018-ci il tarixinə standartın tətbiqinin bölüşdürülməmiş mənfəətə olan təsirini təqdim etmək hüququndan istifadə etmişdir. 1 yanvar 2018-ci il tarixinə keçidin effekti əhəmiyyətli deyil.

Aşağıdakı cədvəl maliyyə alətlərinin qalıq dəyərlərini 39 saylı MBUS-a uyğun olaraq əvvəlki ölçü kateqoriyalarından 1 yanvar 2018-ci il tarixi üzrə 9 saylı MHBS-yə keçiddən sonrakı yeni ölçü kateqoriyaları ilə üzləşdirir:

pdfelement

Remove Watermark Now

	Ölçü kateqoriyası		**31 dekabr 2017-ci il tarixinə 39 saylı BMUS üzrə qalıq dəyəri**	**Təsiri**		**1 yanvar 2018-ci il tarixinə 9 saylı MHBS üzrə qalıq dəyəri**
	BMUS 39	MHBS 9		Yenidən ölçülmə		
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	K&AV	AD	7,045	-	-	7,045
Müştərilərə verilmiş kreditlər	K&AV	AD	13,021	-	-	13,021
Digər maliyyə aktivləri	K&AV	AD	425	-	-	425
Maliyyə öhdəlikləri						
Borc alınmış vəsaitlər	Digər öhdəliklər	AD	10,154	-	-	10,154
Digər maliyyə öhdəlikləri	Digər öhdəliklər	AD	1,791	-	-	1,791

MUBS və MUSŞ mövcud MHBS və ABŞ ÜQMP gəlir tələblərini əvəz edəcək birgə gəlirin tanınması standartı **MHBS 15 “Müştərilərlə bağlanmış Müqavilələr üzrə Gəlirlər”** hazırlamışlar. MHBS 15 standartı, MHBS üzrə hazırlanmış maliyyə hesabatlarında gəlirin necə və nə vaxt tanımasını, eyni zamanda belə hesabatların istifadəçiləri üçün daha dolğun və uyğun açıqlamalar təqdim etməyi tələb edir. Standart yeganə olaraq, müştərilərlə bağlanmış müqavilələrə tətbiq ediləcək beş-pilləli prinsiplər modelini təqdim edir. MHBS 15 standartı 2014-cü ilin may ayında hazırlanmışdır və fəaliyyətin başlanması tarixi 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlamış illik dövr üçün tətbiq olunacaqdır. Təşkilat tərəfindən aparılan təhlil nəticəsində standartın maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri olmadığı qənaətinə gəlinmişdir.

pdfelement

MUBS 40 “İnvestisiya Mülkiyyətinin Transferi” aydınlaşdırır ki, müəssisə yalnız əmlakın istifadəsində baş vermiş dəyişikliyə dair sübut olduğu halda əmlakı investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən təsnifləşdirə bilər. Düzəlişlər, həmçinin 40 saylı MUBS-da göstərilən halların yeganə mümkün hallar olmadığını və istifadə üzrə dəyişikliyin inşası davam edən obyektlər üçün də mümkünlüyünü müəyyənləşdirir (yəni istifadə üzrə dəyişiklik yalnız inşası yekunlaşmış obyektlərlə məhdudlaşmır).

BMHŞK 22 “Xarici Valyuta ilə Həyata keçirilən Əməliyyatlar və Əvvəlcədən Ödəmələr” standartı aşağıdakı hallarda xarici valyuta əməliyyatlarına və ya onun hissələrinə xitab edir:

- Xarici valyuta ilə göstərilən və ya qiymətləndirilən ödənişlər mövcuddursa;
- Müəssisə vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliklərini həmin ödənişlər ilə bağlı müvafiq aktiv, xərc və gəlirin tanınmasından əvvəl tanıyırsa; və
- Vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəlikləri qeyri-monetar hesab olunarsa.

Şərhlər Komitəsi bu qənaətə gəlmişdir ki, valyuta məzənnəsini müəyyənləşdirmək məqsədilə həyata keçirilən əməliyyatın tarixi, vaxtından əvvəl ödənilən qeyri-monetar aktivlər və ya təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin ilkin tanınma tarixidir. Vaxtından əvvəl ödənilən çoxsaylı ödənişlər və ya daxilolmalar mövcud olarsa, əməliyyatın tarixi hər bir ödəniş və ya daxilolma üzrə təyin edilir.

Remove Watermark Now

MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına düzəliş – MUBSŞ, MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına yekun düzəlişlərini açıqlamışdır. Həmin düzəlişlər pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnif edilməsinə və ölçülməsinə aydınlıq gətirir. Pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnif edilməsi və ölçülməsinə dəqiqləşmələr və düzəlişlər aşağıdakılardır:

Fəaliyyətin keyfiyyət şərtlərinin daxil olduğu dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin uçotu

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 standartında dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri üzrə öhdəliklərin ədalətli dəyərinə hüququn verilməsi şərtlərinin hansı şəkildə təsir göstərməsi ilə bağlı hər hansı təlimat daxil edilməmişdir. MUBSŞ, kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmələr üzrə istifadə olunmuş eyni yanaşmanı davam etdirən dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmələr üzrə uçot tələblərini təqdim edən təlimat əlavə etmişdir.

Xalis ödəmə xüsusiyyətləri ilə pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələrinin təsnifatı

MUBSŞ, MHBS 2 satndartına istisna tətbiq etmişdir. İstisna nəticəsində, müəssisə ödənişlərini pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələri ilə həyata keçirdikdə pay alətləri əsasında ödəmələr təmin olunmuş tamlıqda kapital alətləri əsasında ödəmələr olaraq təsnif edilir.

Dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçərkən pay alətləri əsasında ödəməyə düzəlişlərin uçota alınması

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 şərtlər və şərait ilə bağlı düzəlişlər səbəbilə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçdiyi zamanda baş verən halları nəzərdə tutmamışdır. MUBSŞ aşağıdakı izahatları təqdim edir:

- Belə dəyişikliklərdə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə ilə tanınmış əsl öhdəliyin tanınması dayandırılır və kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən ödəmələr düzəliş tarixinə qədər yerinə yetirilmiş xidmətlər dərəcəsində ədələtli dəyərə düzəliş tarixində tanınır;
- Düzəliş tarixinə öhdəliyin qalıq məbləği və eyni tarixdə kapitalda tanınmış məbləğ arasında fərq yaranarsa, həmin fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınacaq.

Təşkilat, aşağıda 1 saylı MHBS və 28 saylı MUBS-a edilən düzəlişləri özündə ehtiva edən **2014-2016-cı illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişləri** qəbul etmişdir:

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə Tətbiq edilməsi"	İlk dəfə tətbiq edənlər üçün qısamüddətli istisnaların silinməsi: Düzəlişlər MHBS 7, MUBS 19, MHBS 12 və MUBS 27 ilə əlaəqdər olan MHBS 1-də qısamüddətli istisnaları aradan qaldırır.
MUBS 28 "Asılı Təsərrüfat Subyektlərinə İnvestisiya Qoyuluşları"	Asılı və ya birgə müəssisələrin ədalətli dəyərdə ölçülməsi: Düzəlişlər aydınlıq gətirir ki, vençur təşkilat və ya digər ixtisaslaşmış qurum olan müəssisə tərəfindən saxlanılan asılı və birgə müəssisələrdə investisiya qoyuluşlarının mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ölçmək üçün seçkilər ilkin tanınma zamanı investisiyalar əsasında asılı və ya birgə müəssisələrdə hər bir investisya üçün mövcuddur.

Remove Watermark Now

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Təşkilat tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş lakin qüvvəyə minməmişdir.

BMHŞK 23 "Gəlir vergisi ilə bağlı yanaşmalarda qeyri-müəyyənlik", 12 saylı MUBS-a əsasən gəlir vergisi ilə bağlı metodlarda qeyri-müəyyənlik olduqda, vergi tutulan mənfəətin (vergi zərərinin), vergi bazalarının, istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin, istifadə edilməmiş vergi kreditlərinin və vergi dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsini nəzərdə tutur. Bu, xüsusi olaraq aşağıdakıları nəzərdə tutur:

- vergi ilə bağlı yanaşmaların kollektiv olaraq nəzərə alınması;
- vergi orqanlarının təftişlərinə dair fərziyyələr;
- vergi tutulan mənfəətin (vergi zərərinin), vergi bazalarının, istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin, istifadə edilməmiş vergi kreditlərinin və vergi dərəcələrinin müəyyən edilməsi; və
- fakt və vəziyyətlərə dəyişikliklərin təsiri.

Bu şərh, 1 yanvar 2019-cu il tarixindən və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

2015-2018-ci illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər – Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurasının ("BMUSŞ") illik təkmilləşdirilməsi layihəsi nəticəsində dörd Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (MHBS) düzəlişləri əks etdirir.

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 3 "Biznes Kombinasiyaları" və MHBS 11 "Birgə Razılaşmalar"	MHBS 3-ə düzəlişlər, müəssisə müştərək əməliyyat olan bir biznes üzərində nəzarət əldə etdikdə, həmin bizneslə bağlı əvvəldən formalaşmış investisiyanın yenidən qiymətləndirilməsinin zəruri olduğunu aydınlaşdırır. MHBS 11-ə düzəlişlər, müəssisə müştərək əməliyyat olan bir biznes üzərində nəzarət əldə etdikdə, həmin biznesə bağlı əvvəldən formalaşmış investisiyasının yenidən qiymətləndirilməsinə ehtiyac olmadığını aydınlaşdırır.
BMUS 12 "Mənfəət Vergisi"	Düzəlişlər, dividendlərin verilməsi ilə bağlı bütün gəlir vergisi nəticələri (verilməsi ilə bağlı) verginin necə yaranmasından asılı olmayaraq, mənfəət və ya zərərdə tanınmalıdır.
BMUS 23 "Borc üzrə Xərclər"	Düzəlişlər, müvafiq aktivin, nəzərdə tutulduğu istifadəsi yaxud satış üçün hazır olduqdan sonra hər hansı spesifik borc, ödənilməmiş qaldıqda, müəssisə ümumi borclarla bağlı kaptallaşdırma dərəcəsini hesablayan zaman həmin borc qalığı, müəssisənin ümumiyyətlə borc aldığı maliyyə vəsaitlərinin bir hissəsinə çevrilir.

Bütün bu düzəlişlər, 2019-cu ilin 1 yanvar tarixində və ya ondan sonrakı tarixlərdə başlayan dövrlər üzrə tətbiq edilməlidir.

Remove Watermark Now

"İşçilərin Mükafatlandırılması Paketləri üzrə Düzəliş, Məhdudlaşdırılma və ya Hesablamalar" üzrə 19 saylı MUBS-a edilən Düzəlişlər – Dəyişikliklər, keçmiş xidmət dəyəri (ya da hesablama üzrə mənfəət və ya zərəri) müəyyən edilmiş təqaüd öhdəliklərinin (aktivin) yenilənmiş ehtimallardan istifadə edərək ölçülməsi və təklif olunan faydaları və paket aktivlərini müvafiq dəyişiklikdən əvvəl və sonra müqayisə etməklə (məhdudlaşdırılma və ya hesablanmalar), lakin aktivin maksimal həddinin təsirini nəzərə almamaqla ölçülür (müəyyən edilmiş təqaüd paketi müsbət saldo olduqda yarana bilər). BMUS 19-a əsasən, paketin düzəlişindən (məhdudlaşdırılma və ya hesablanmalar) yarana biləcək aktivin maksimal həddinin təsirinin dəyişməsi ikinci mərhələdə müəyyənləşdirilir və digər məcmu gəlirdə normal qaydada tanınır.

Mövcud xidmət xərcinin ölçülməsinə aid olan paraqraflar və müəyyən edilmiş xalis təqaüd öhdəlikləri (aktiv) üzrə xalis faizlərə də düzəliş edilmişdir. İndi müəssisədən plana dəyişikliklər edildikdən sonra hesabat dövrünün qalan hissəsi üçün cari xidmət haqqını və dəqiq faizini müəyyən etmək üçün bu yenidən qiymətləndirmədən yenilənmiş ehtimallardan istifadə etmək tələb olunacaq. Xalis faiz dərəcəsi halında düzəlişlər aydınlaşdırır ki, planın dəyişməsindən sonrakı müddət üzrə xalis faiz dərəcəsi BMUS 19.99-da yenidən qiymətləndirilmiş xalis müəyyənləşdirilmiş təqaüd öhdəlikləri (aktiv) ilə yenidən qiymətləndirilmədə istifadə edilən diskont dərəcəsinin hasili şəklində hesablanır (həmçinin ianələrin təsiri və xalis müəyyənləşdirilmiş təqaüd öhdəlikləri nəzərə alınır (aktiv)).

Düzəlişlər prospektiv şəkildə tətbiq olunur. Onlar yalnız illik dövrün başlanğıcında və ya ondan sonrakı dövrdə BMUS 19-a ilk tətbiq edilmiş paket düzəlişləri, məhdudiyyətləri və hesablamalarına tətbiq olunur.

19 saylı BMUS-a edilən düzəlişlər 1 yanvar 2019-cu il tarixinə və ya ondan sonra başlayan illik dövrlər üçün tətbiq edilməlidir, lakin müəssisənin qərarı ilə, daha erkən tətbiq oluna bilər.

pdfelement

MUBS 28 "Asılı və Birgə Müssisələrə İnvestisiya Qoyuluşları" standartına dəyişikliklər – MUBSŞ, asılı təsərrüfat cəmiyyətlərində uzunmüddətli iştirak payına dair 28 saylı MUBS-ə düzəlişlər hazırlamışdır. Düzəlişə əsasən müəssisə, asılı təsərrüfat cəmiyyətində və ya birgə müəssisədə xalis investisiyanın bir hissəsini təşkil edən, lakin iştirak payı metodunun tətbiq olunmadığı asılı yaxud birgə müəssisədə uzunmüddətli mənfəətə 9 saylı MHBS-i tətbiq etməlidir. Düzəliş 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya ondan sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

MHBS 9 "Maliyyə Alətləri" standartına dəyişikliklər – MUBSŞ, mənfi təzminat və maliyyə öhdəliklərinin dəyişdirilməsi ilə bağlı ödənilmiş avansların xüsusiyyətləri haqqında 9 saylı MHBS-yə dair dəyişiklikləri dərc etmişdir.

Mənfi Təzminat ilə bağlı Ödənilmiş Avansların Xüsusiyyətləri – mənfi təzminat ödəmələri üzrə belə, amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçməyə icazə vermək məqsədilə xitam hüquqlarına dair 9 saylı MHBS-nin mövcud tələbini dəyişir. MUBSŞ həmçinin, müəssisənin dəyişiklik və ya dəyişdirmə tarixində mənfəət və ya zərərdə dəyişiklik və ya mübadilə nəticəsində yaranan maliyyə öhdəliyinin amortizasiya edilmiş dəyərinə hər hansı düzəlişin tanınmasını aydınlaşdırır.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

Rəhbərlik bu standartların nəticələrini, onların birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini və Təşkilat tərəfindən onların tətbiq olunma vaxtını nəzərə alır.

Remove Watermark Now

MHBS 16 "İcarələr", MHBS məruzəçisinin icarələri tanıma, ölçmə, təqdim etmə və açıqlama formasını müəyyən edir. Standart, icarə müddəti 12 ay və ya daha az olarsa, yaxud baza aktivinin dəyəri az olarsa, bütün icarələr üzrə aktiv və öhdəlikləri tanımaq üçün icarəçidən tələb olunan vahid mühasibat uçotu modelini təmin edir. İcarəyə verən MHBS 16-nın yanaşması ilə icarələri əməliyyat və ya maliyyə icarələri olaraq təsnif etməyə davam edir və icarəyə verənin mühasibat uçotu bu sahədə daha əvvəlki standart sayılan MUBS 17-yə nisbətən əsaslı dəyişikliklərə məruz qalmır.

MHBS 16 "İcarələr", 13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc olunmuşdur və 1 yanvar 2019-cu il tarixində və həmin tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

Təşkilat MHBS 16:C5 (b) (ilkin tətbiq tarixində tanınan Standartın əvvəlcədən tətbiqinin məcmu təsiri ilə, retrospektiv şəkildə) uyğun olaraq tətbiq etməyi seçmişdir. Nəticə olaraq, Təşkilat müqayisəli məlumatı dəyişməyəcək, Standartın əvvəlcədən tətbiqinin məcmu təsirini ilkin tətbiq olunma tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətin ilin əvvəlinə olan dəyərinə düzəliş kimi tanıyacaq.

İcarəçi mühasibatlığından fərqli olaraq, MHBS 16 BMUS 17-də olan icarəyə verən ilə bağlı mühasibatlıq tələblərini özündə əks etdirir. Yeni standartın tətbiqi İcarəçi olaraq Təşkilata təsir göstərə bilər. Əvvəllər BMUS 17-yə uyğun olaraq əməliyyat icarəsi kimi balansda tanınmayan icarəyə MHBS 16 dəyişiklik edə bilər. MHBS 16-nın ilkin tətbiqində Təşkilat bütün icarələr üçün (aşağıda qeyd olunan istisna olmaqla):

a) birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarında aktivlərdən istifadə hüququ və gələcək icarə ödənişlərinin indiki dəyəri kimi hesablanan icarə öhdəliklərini tanıyır;
b) aktivlərdən istifadə hüququnun amortizasiyasını və icarə öhdəliklərinin faiz xərcini birləşdirilmiş mənfəət və zərər hesabatında tanıyır;
c) pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda cəmi ödənilən məbləği əsas hissə (maliyyə fəaliyyətində göstərilir) və faiz xərci (əməliyyat fəaliyyətində göstərilir) kimi ayrılıqda göstərir.

pdfelement

Güzəştli icarə ödənişləri (məsələn, icarə haqqı olmayan müddət) istifadə hüququ verən aktivlərin və icarə öhdəliklərinin ölçülməsinin bir hissəsi kimi qəbul edilməlidir. 17 saylı BMUS-da isə müvafiq olaraq, güzəştli icarə öhdəliklərinin ayrıca tanınması və düz xətt üsulu ilə icarə xərclərinin azalması vasitəsilə amortizasiyası tələb olunurdu.

16 saylı MHBS-yə əsasən tanınmış aktivlərdən istifadə hüququ, "Aktivlərin Dəyərsizləşməsi" adlı 36 saylı BMUS-a uyğun olaraq dəyərsizləşmə üzrə təhlil edilməlidir. Bu əhəmiyyətli icarə müqavilələri üzrə ehtiyat tanınması üçün əvvəlki tələbi əvəz edəcək.

Qısamüddətli icarələr (12 ay və daha az icarə müddəti) və aşağı dəyərli aktivlərin (fərdi komputerlər və ofis mebeli) icarəsi üçün Təşkilat MHBS 16 uyğun olaraq düzxətli metodla icarə xərci tanıyacaq. Təşkilat bu standartın tətbiqinin birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri qiymətləndirməmişdir.

MHBS 17 "Sığorta müqavilələri" 2017-ci ilin may ayında verilmiş və 4 saylı MHBS "Sığorta müqavilələri"-ni əvəz edir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir. Müəssisə, buraxdığı təkrarsığorta müqavilələri də daxil olmaqla sığorta müqavilələrinə; əlində olan təkrarsığorta müqavilələrinə; imtiyazlı iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə; müəssisənin bağladığı sığorta müqavilərinə MHBS 17 "Sığorta müqavilələri"-ni tətbiq etməlidir.

MHBS 17, 2021-ci il yanvarın 1-də və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir. MHBS 15 "Müştərilərlə Müqavilələrdən Əldə Edilən Gəlir" və 9 saylı MHBS "Maliyyə Alətləri" standartları ilə birlikdə icazə verilir.

Remove Watermark Now

MHBS 3 ***Müəssisələrin Birləşməsi. "Müəssisə" tərifinə edilən Düzəliş*** – Düzəlişlər şirkətlərə əldə edilmiş aktivlərin müəssisə və ya aktivlər qrupu olduğunu müəyyənləşdirməyə kömək edəcək.

Edilmiş düzəliş biznes xidmətlərinin nəticələrinin müştəriləri məhsul və xidmətlər ilə təmin etmək olduğunu vurğulayır. Halbuki əvvəlki anlayışa əsasən, biznes anlayışı dividend şəklində, daha aşağı xərclərə və ya investorlara və digərlərinə iqtisadi mənfəət təmin etmək məqsədi daşıyırdı. Alınan aktivin biznes və ya aktivlər qrupu olduğunu fərqləndirmək vacibdir, çünki alıcı qudvili yalnız biznes alarkən tanıyır. Dəyişikliklərə əsasən, "biznes"-in yeni tərifi müştərilərə məhsul və ya xidmətlərin göstərilməsi, investisiya gəlirinin yaranması (məsələn, dividendlər və faizlər) və ya adi fəaliyyətdən digər gəlirlər yaranmasının ayrılmaz tərkibidir.

Şirkətlər, biznesin yenilənmiş tərifini 2020-ci il yanvarın 1-də və ya ondan sonra baş verən satınalmalara tətbiq etməlidirlər. Daha əvvəl tətbiq edilməsinə icazə verilir.

"Əhəmiyyətlilik" anlayışının yeni tərifi – MUBSŞ şirkətlərin əhəmiyyətliliklə bağlı qərarları daha asan verməsi üçün əhəmiyyətlilik prinsipinə düzəlişlər dərc etmişdir. Yeni dəyişikliklər 1 saylı BMUS "*Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı"* və 8 saylı BMUS "*Mühasibat Uçotu Qaydaları, Uçot Ehtimallarındakı Dəyişikliklər və Xətalar"*-a şamil edilir.

Dəyişikliklər əhəmiyyətliliyin tərifini və bu günə qədər MHBS-nin digər standartlarında göstərilmiş olan əhəmiyyətlilik prinsiplərinin tətbiqi ilə bağlı təlimatları da hesabat hazırlayanlar üçün aydınlaşdırır. Yeni tərifə əsasən, məlumat o zaman əhəmiyyətli sayılır ki, onun gizlədilməsi, təhrif edilməsi və ya dəyişdirilməsi maliyyə hesabatlarını ümumi məqsədlər üçün istifadə edən əsas tərəflərin qərarlarına təsir etməsi ehtimal edilir və bu məlumat hesabat hazırlayan konkret müəssisə üzrə maliyyə məlumatı xarakterinə malikdir.

pdfelement

Dəyişikliklər 1 yanvar 2020-ci il tarixindən qüvvədədir. Erkən tətbiqinə icazə verilir.

10 saylı MHBS "Konsolidə Edilmiş Maliyyə Hesabatları" və 28 saylı BMUS (düzəlişlər): "İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi" – 10 saylı MHBS və 28 saylı BMUS-a edilən düzəlişlər investor, onun asılı müəssisəsi və birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi üzrə vəziyyəti ehtiva edir. Düzəlişlər xüsusi olaraq kapital metodu ilə konsolidasiya edilən əlaqəli və birgə müəssisələrlə biznes əməliyyatları aparmayan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı olan gəlir və zərərlərin, ana müəssisənin mənfəət və zərər hesabatında əlaqəsi olmayan investorun həmin əlaqəli və ya birgə müəssisədə olan payına düşən hissəyə müdaxilə etməmək şərtilə tanınmasını tələb edir. Eynilə, istənilən keçmiş törəmə müəssisədə (kapital metodu ilə konsolidasiya edilən assosiasiya və birgə müəssisəyə çevrildikdə) saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların yeni assosiasiya və ya birgə müəssisədəki payları müqabilində tanınır.

Düzəlişlərin qüvvəyə minmə tarixi hələ ki, MUBSŞ tərəfindən müəyyən edilməmişdir; lakin, düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Remove Watermark Now

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2018-ci il
Nağd pul vəsaitləri	14	5
Rezident banklardakı cari hesablar	2,696	3,702
Qeyri-rezident banklardakı cari hesablar	407	3,212
Tranzitdə nağd pul vəsaitləri	81	126
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**3,198**	**7,045**

EOKZ üzrə ölçülmələr məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri Mərhələ 1-ə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üçün EOKZ əhəmiyyətli məbləğ təşkil etmir, ona görə də Təşkilat pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üçün EOKZ tanımamışdır.

7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Verilmiş kreditlər-ticarət	2,435	5,722
Verilmiş kreditlər-kənd təsərrüfatı	1,998	6,678
Verilmiş kreditlər-xidmət	1,377	3,804
Digər kreditlər	251	657
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**6,061**	**16,861**
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(2,233)	(3,840)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	**3,828**	**13,021**

31 dekabr 2018 və 2017-ci illərdə bütün kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir və bu kreditlərin bir coğrafi regionda konsentrasiyasını göstərir.

pdfelement

Remove Watermark Now

Ehtimal olunan kredit zərəri məqsədilə Təşkilat öz kreditlərini kiçik və iri müştərilər olmaqla qruplaşdırılır. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin maliyyə hesabatı dövrünün əvvəli ilə sonu arasındakı müddət üzrə ümumi qalıq məbləğindəki hərəkəti göstərir:

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	**Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)**	**Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər				
1 yanvar 2018-ci il tarixinə	**980**	**7,499**	**4,370**	**12,849**
Mərhələlər arasındakı köçürmələr:				
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(259)	259	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	134	(134)	-	-
2-ci Mərhələdən 3-ci mərhələyə köçürmə	-	(2,301)	2,301	-
3-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	27	(27)	-
Cəmi	**(125)**	**(2,149)**	**2,274**	**-**
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	316	1,812	390	2,518
Digər hərəkətlər	(1,167)	(5,451)	(1,820)	(8,438)
Silinmələr	-	-	(1,868)	(1,868)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	**4**	**1,711**	**3,346**	**5,061**

pdfelement

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	**Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)**	**Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)**	**Cəmi**
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər				
1 yanvar 2018-ci il tarixinə	**376**	**2,401**	**1,235**	**4,012**
Mərhələlər arasındakı köçürmələr:				
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(67)	67	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	22	(22)	-	-
2-ci Mərhələdən 3-ci mərhələyə köçürmə	-	(690)	690	-
3-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	14	(14)	-
Cəmi	**(45)**	**(631)**	**676**	**-**
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	318	546	66	930
Digər hərəkətlər	(412)	(2,041)	(572)	(3,025)
Silinmələr	-	-	(917)	(917)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	**237**	**275**	**488**	**1,000**

Remove Watermark Now

Aşağıdakı cədvəllər hesabat dövrünün əvvəlində və sonunda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə yaradılmış ehtiyat məbləğlərində dəyişiklikləri açıqlayır:

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər				
1 yanvar 2018-ci il tarixinə	**22**	**1,262**	**1,812**	**3,096**
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(12)	26	-	14
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	5	(23)	-	(18)
2-ci Mərhələdən 3-ci mərhələyə köçürmə	-	(722)	852	130
3-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	6	(12)	(6)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	5	118	110	233
Xalis yenidən ölçülmüş	(20)	(357)	(3,481)	(3,858)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	4,150	4,150
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirlərində tanınmış)	-	-	96	96
Silinmələr	-	-	(1,868)	(1,868)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	**-**	**310**	**1,659**	**1,969**

pdfelement

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər				
1 yanvar 2018-ci il tarixinə	**7**	**288**	**449**	**744**
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(2)	4	-	2
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	-	(5)	-	(5)
2-ci Mərhələdən 3-ci mərhələyə köçürmə	-	(179)	229	50
3-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	3	(7)	(4)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	3	22	5	30
Xalis yenidən ölçülmüş	(6)	(91)	(939)	(1,036)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,400	1,400
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş (faiz gəlirlərində tanınmış)	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	(917)	(917)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	**2**	**42**	**220**	**264**

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2018-ci il tarixinə təşkilatın müştərilərə verdiyi kreditlərin keyfiyyət təhlilini göstərir. 12 aylıq EOKZ və daimi EOKZ şərtlərinin izahı 21 saylı qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı cədvəldəki kredit keyfiyyəti, Təşkilat tərəfindən daxili olaraq hazırlanmış qalıq üzərində qurulmuşdur. Bu qalıqlar 21 saylı qeyddə təsvir edilmişdir.

Remove Watermark Now

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş iri kreditlər				
Cari	4	977	-	981
1-30 gün vaxtı keçmiş	-	416	-	416
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	168	-	168
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	150	74	224
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	3,272	3,272
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**4**	**1,711**	**3,346**	**5,061**
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri	-	(310)	(1,659)	(1,969)
Cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**4**	**1,401**	**1,687**	**3,092**

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ-dəyərsizləşdirilmiş)	Cəmi
Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər				
Cari	236	117	-	353
1-30 gün vaxtı keçmiş	1	89	-	90
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	47	-	47
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	22	-	22
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	488	488
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	**237**	**275**	**488**	**1,000**
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri	(2)	(42)	(220)	(264)
Cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	**235**	**233**	**268**	**736**

pdfelement

Remove Watermark Now

Aşağıda 31 dekabr, 2017-cı il tarixinə kredit portfelinin keyfiyyətinin təhlili təqdim edilmişdir:

	Dəyərsizləşmə ehtiyatından əvvəl kreditlər	Dəyərsizləş-mə ehtiyatı	Dəyərsizləş-mə ehtiyatı çıxıldıqdan sonra kreditlər	Dəyərsizləşmə ehtiyyatından əvvəl dəyərsizşləşmə ehtiyatının əmsalı
Kənd təsərrüfatı kreditləri				
Birgə qiymətləndirilən kreditlər				
Cari kreditlər (vaxtı keçməmiş)	3,006	(197)	2,809	6.55%
1 - 30 gün müddətinə gecikdirilmiş	886	(178)	708	20.09%
31 - 60 gün müddətinə gecikdirilmiş	478	(133)	345	27.82%
61 - 90 gün müddətinə gecikdirilmiş	364	(117)	246	32.23%
91 - 180 gün müddətinə gecikdirilmiş	1,237	(421)	817	34.01%
180 gündən artıq müddətə gecikdirilmiş	707	(240)	467	33.95%
Cəmi kənd təsərrüfatı kreditləri	**6,678**	**(1,286)**	**5,392**	**19.26%**
Ticarət kreditləri				
Birgə qiymətləndirilən kreditlər				
Cari kreditlər (vaxtı keçməmiş)	2,368	(363)	2,005	15.33%
1 - 30 gün müddətinə gecikdirilmiş	774	(219)	555	28.29%
31 - 60 gün müddətinə gecikdirilmiş	283	(91)	192	32.16%
61 - 90 gün müddətinə gecikdirilmiş	303	(109)	194	35.97%
91 - 180 gün müddətinə gecikdirilmiş	1,149	(412)	737	35.86%
180 gündən artıq müddətə gecikdirilmiş	845	(303)	542	35.86%
Cəmi ticarət kreditləri	**5,722**	**(1,497)**	**4,225**	**26.16%**
Xidmət kreditləri				
Birgə qiymətləndirilən kreditlər				
Cari kreditlər (vaxtı keçməmiş)	1,527	(179)	1,348	11.72%
1 - 30 gün müddətinə gecikdirilmiş	539	(141)	398	26.16%
31 - 60 gün müddətinə gecikdirilmiş	272	(82)	190	30.15%
61 - 90 gün müddətinə gecikdirilmiş	219	(74)	145	33.79%
91 - 180 gün müddətinə gecikdirilmiş	830	(289)	541	34.82%
180 gündən artıq müddətə gecikdirilmiş	417	(145)	272	34.77%
Cəmi xidmət kreditləri	**3,804**	**(910)**	**2,894**	**23.92%**
Digər kreditlər				
Birgə qiymətləndirilən kreditlər				
Cari kreditlər (vaxtı keçməmiş)	237	(15)	222	6.33%
1 - 30 gün müddətinə gecikdirilmiş	85	(19)	66	22.35%
31 - 60 gün müddətinə gecikdirilmiş	41	(12)	29	29.27%
61 - 90 gün müddətinə gecikdirilmiş	68	(22)	46	32.35%
91 - 180 gün müddətinə gecikdirilmiş	105	(36)	69	34.29%
180 gündən artıq müddətə gecikdirilmiş	121	(43)	78	35.54%
Cəmi digər kreditlər	**657**	**(147)**	**510**	**22.37%**
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**16,861**	**(3,840)**	**13,021**	**22.77%**

pdfelement

Remove Watermark Now

Kreditlər üzrə girovların qoyulması. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin qalıq dəyəri Təşkilat tərəfindən əldə edilən girovun növü üzrə təhlil edillir:

	31 dekabr 2018-ci il	**31 dekabr 2017-ci il**
Girovsuz kreditlər	1,071	4,150
Zəmanətlə təmin olunmuş kreditlər	3,926	10,058
Kreditlər – mal-material təminatı ilə	480	947
Kreditlər – daşınmaz əmlak təminatı ilə	399	1,162
Kreditlər – əmlak təminatı ilə	94	299
Kreditlər – nəqliyyat vasitələri təminatı ilə	75	216
Kreditlər – ev təsərrüfatı təminatı ilə	16	24
Kreditlər – qızıl təminatı ilə	-	5
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, ümumi	**6,061**	**16,861**
Çıxılsın: gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyat	(2,233)	(3,840)
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, xalis	**3,828**	**13,021**

pdfelement

Remove Watermark Now

8. ƏMLAK, TİKİLİ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Mebel və ofis təchizatı	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyərdə						
1 yanvar 2017-ci il	**1,707**	**1,163**	**1,097**	**3,967**	**3,851**	**7,818**
Əlavələr	1	10	-	11	14	25
Silinmələr	(772)	(256)	(795)	(1,823)	-	(1,823)
31 dekabr, 2017-ci il	**936**	**917**	**302**	**2,155**	**3,865**	**6,020**
Əlavələr	-	31	-	31	1	32
Silinmələr	(336)	(137)	(106)	(579)	-	(579)
31 dekabr, 2018-ci il	**600**	**811**	**196**	**1,607**	**3,866**	**5,473**
Yığılmış köhnəlmə						
1 yanvar 2017-ci il	**1,332**	**1,009**	**748**	**3,089**	**3,791**	**6,880**
Köhnəlmə üzrə xərclər	146	106	155	407	70	477
Silinmələr	(633)	(255)	(646)	(1,534)	-	(1,534)
31 dekabr 2017-ci il	**845**	**860**	**257**	**1,962**	**3,861**	**5,823**
Köhnəlmə üzrə xərclər	24	30	22	76	5	81
Silinmələr	(328)	(136)	(104)	(568)	-	(568)
31 dekabr 2018-ci il	**541**	**754**	**175**	**1,470**	**3,866**	**5,336**

pdfelement

Remove Watermark Now

	Mebel və ofis təchizatı	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2017-ci il	**91**	**57**	**45**	**193**	**4**	**197**
31 dekabr 2018-ci il	**59**	**57**	**21**	**137**	**-**	**137**

31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərinə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərə müvafiq olaraq 5,038 min AZN və 5,378 min AZN məbləğində tamamilə dəyərsizləşmiş aktivlər daxil olmuşdur.

pdfelement

Remove Watermark Now

9. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Digər maliyyə aktivləri:		
Xarici təşkilatda məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	-	425
Digər maliyyə aktivləri	18	-
Cəmi digər maliyyə aktivləri	**18**	**425**
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Mənfəət vergisindən başqa digər əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	199	-
Geri alınmış girovlar	155	134
Əvvəlcədən ödənilmiş xidmət haqları	90	124
Əvvəlcədən ödənilmiş icarə	44	58
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	**488**	**316**
Cəmi digər aktivlər	**506**	**741**

10. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

pdfelement

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış kreditlər	-	2,275
İnkişaf üzrə beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından alınmış kreditlər	-	7,879
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	**-**	**10,154**

15 mart 2016-cı ildən etibarən Təşkilat kreditorlarla bağladığı müvafiq müqavilələrə əsasən olan, əsas borc və faiz məbləğləri üzrə öhdəliklərini tam icra etməmişdir. Kreditorlar kreditlərin restruktirizasiya edilməsinə və tələb hüququnun güzəşti haqqında müqavilənin bağlanmasına razılıq vermişdir. Təşkilat kreditorlarla tələb hüququnun güzəşti haqqında müqavilələri 2016-cı ilin oktyabr və dekabr aylarında müvafiq olaraq, 25,646 min AZN və 7,606 min AZN məbləğində borclara dair bağlamışdır. Kreditorlar əsas borcun bəzi hissəsini və müvafiq müqavilələr üzrə yığılmış faiz məbləğlərini bağışlamışdır. Bütün kreditorlar tələb hüququnun güzəşti prosesində iştirak etmişdir. Bağışlanan məbləğlər kreditorlar arasında proporsional qaydada paylanmışdır.

7 aprel 2017-ci il tarixində Təşkilat öz müştərilərindən alınacaq vəsaitlərin toplanılması və yeni müştərilərə veriləcək kreditlərin məbləğini azaltmaqla kreditorlar qarşısında mövcud olan restrukturizasiya olunmuş öhdəliklərin qalıq hissəsini ödəyə bilmək və Təşkilatın Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi əsasında ləğvetmə prosesini həyata keçirmək məqsədilə kreditorlarla ƏDS imzalamışdır.

2017-ci ilin mart, may və iyun aylarında imzalanmış restrukturizasiya müqavilələrinə əsasən, həmin aylar üzrə müvafiq olaraq 11,502 min AZN, 8,901 min AZN və 4,434 min AZN məbləğlərində qalıqlar və 2017-ci il üzrə 5,071 min AZN məbləğində hesablanmış faizlər kreditorlar tərəfindən silinmişdir.

Remove Watermark Now

2018-ci il ərzində Təşkilat kreditorlara olan borc üzrə bütün əsas məbləğləri geri ödəmişdir.

Borc alınmış vəsaitlərin ilkin və son məbləğlərinin, maliyyə fəaliyyətlərindən əldə edilmiş müvafiq nağd və qeyri-nağd pul vəsaitləri ilə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimidir:

	Məbləğ
1 yanvar 2017-ci il	**94,051**
Pul vəsaitlərinin axını	
Ödəniş	(56,234)
Ödənilmiş faiz	-
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərci	5,071
Məzənnə fərqləri	(2,826)
Kredit guzəştləri	(29,908)
31 dekabr 2017-ci il	**10,154**
Pul vəsaitlərinin axını	
Ödəniş	(11,118)
Ödənilmiş faiz	-
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərci	962
Digər dəyişikliklər	2
31 dekabr 2018-ci il	-

pdfelement

11. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2018-ci il	**31 dekabr 2017-ci il**
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
İstifadə olunmamış məzuniyyət üzrə ödənişlər	238	186
Ödəniləcək peşəkar xidmət haqları	190	205
İşçilərə ödənişlər	41	1,048
Müvafiq tərəflərə ödənilən xidmət haqları	39	259
Digər	5	93
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	**513**	**1,791**
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	136	14
Digər	87	-
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	**223**	**14**
Cəmi digər öhdəliklər	**736**	**1,805**

Remove Watermark Now

12. XALİS FAİZ GƏLİRİ

	31 dekabr 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017- ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri	967	7,120
Cəmi faiz gəliri	**967**	**7,120**
Faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- borc alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	(962)	(5,071)
Cəmi faiz xərcləri	**(962)**	**(5,071)**
Xalis faiz gəliri	**5**	**2,049**

13. MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR HESABLARINDA ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ QEYDƏ ALINMIŞ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ VƏ ÖHDƏLİKLƏRİ ÜZRƏ CƏMİ XALİS (ZƏRƏR)/GƏLİR

pdfelement

	31 dekabr 2018- ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017- ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə xalis (zərər)/gəlir aşağıdakılardan ibarətdir:		
Törəmə alətlər üzrə reallaşdırılmış zərər	-	(792)
Mənfəət və ya zərər hesablarında ədalətli dəyərlə qeydə alınmış maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə cəmi xalis (zərər)/gəlir	**-**	**(792)**

14. XARİCİ VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ XALİS GƏLİR/(ZƏRƏR)

Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir/(zərər) aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2018- ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2017- ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Xarici valyuta çevrilməsi üzrə xalis zərər	-	(338)
Xarici valyuta çevrilməsi üzrə gəlir/(zərər)	8	667
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə gəlir/(zərər)	**8**	**329**

Remove Watermark Now

15. İNZİBATİ VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

İnzibati və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakı bəndlərdən ibarətdir:

	31 dekabr, 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr, 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**
Əmək haqqı	(1,644)	(5,283)
Peşəkar xidmətlər	(835)	(2,758)
Müavinət, həvəsləndirici və digər mükafatlar	(818)	(1,316)
İcbari sosial təminat öhdəlikləri	(603)	(1,208)
İcarə xərcləri	(236)	(554)
İnformasiya texnologiyaları üzrə peşəkar xidmətlər	(131)	(413)
Rabitə xərcləri	(94)	(259)
Amortizasiya və köhnəlmə xərcləri	(81)	(477)
Bank komissiyaları	(77)	(228)
Ezamiyyə xərcləri	(66)	(81)
İstehlak materialları və ofis təchizatı	(30)	(120)
Vergi ödənişləri (mənfəət vergisi istisna olmaqla)	(5)	(10)
Mühafizə xərcləri	-	(64)
Digər xərclər	(45)	(146)
Ümumi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	**(4,665)**	**(12,917)**

pdfelement

16. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Təşkilat öz cari mənfəət vergisi ödənişlərini və aktivlər və öhdəliklərindəki vergi mənbəyini fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının BMS-dən fərqlənən vergi qaydalarına əsasən hesablayır və qeydə alır.

Təşkilata, müəyyən xərclərin qeyri-vergi tutulmaları və müəyyən gəlirlərin vergi tutulmayan olaraq nəzərdə tutulması səbəbindən müəyyən daimi vergi fərqlərinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi, maliyyə hesabatlılığı və vergi məqsədli məbləğlər üçün aktivlər və öhdəliklərin balans dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi effektini əks etdirir. 31 dekabr, 2018-ci il və 31 dekabr, 2017-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə müvəqqəti fərqlər gəlir və xərclərin fərqli vaxtlarda və fərqli metodlarla tanınması və müəyyən aktivlər üçün vergi kitabı bazasında yer alan müvəqqəti fərqlərdən qaynaqlanır.

Aşağıdakı üzləşmədə istifadə edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən korporativ müəssisələrin vergi qanunu əsasında vergi tutulan mənfəətdən ödədiyi 20%-lik korporativ vergi dərəcəsidir.

Remove Watermark Now

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri), aşağıdakılarla əlaqədar olmuşdur:		
Növbəti ilə keçirilmiş vergi zərəri	415	-
Digər aktivlər	233	252
Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər	213	262
Müştərilərə verilmiş kreditlər	138	752
Digər öhdəliklər	47	287
Borc vəsaitləri	-	(192)
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivi	(371)	(986)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	**675**	**375**

Təşkilat, müştərilərə verilmiş kreditlər üçün vergi bazasını azaldan fərqləri təxmin etmək üçün, aşağıdakı halları təhlil etmişdir:

- Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq, müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə itkisi vergi bazasını azaltmayan xərcdir;
- Müştərilərə kredit verilməsi nəticəsində yaranan itkilər vergi bazasını azaldan xərcdir;
- Təşkilat işləməyən kreditlərini üçüncü tərəflərə satmağa başlamağı planlaşdırır və hal hazırda müvafiq strategiyaları təkmilləşdirir.

pdfelement

31 dekabr, 2018-ci il və 31 dekabr, 2017-ci il tarixlərində başa çatmış illər üzrə effektiv vergi dərəcəsi üzləşməsi aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr, 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr, 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Mənfəət vergisindən əvvəlki (itki)/mənfəət	(158)	16,837
Qanuni vergi dərəcəsi (20%) ilə hesablanmış vergi	32	(3,367)
Tanınmamış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərindəki dəyişikliklər	615	(2,356)
Daimi fərqlərin vergi effektləri	(347)	(222)
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	**300**	**(5,945)**
Cari mənfəət vergisi xərci	-	(6,320)
Təxirə salınan mənfəət vergisi gəliri	300	375
Mənfəət vergisi gəliri/(xərci)	**300**	**(5,945)**

	31 dekabr, 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr, 2018-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
İlin əvvəlində – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	375	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişikliklər	300	375
İlin sonunda – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	**675**	**375**

Remove Watermark Now

17. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRƏ APARILAN ƏMƏLİYYATLAR

BMUS 24 "Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər" standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) Müəssisənin birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Müəssisənin fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Müəssisənin fəaliyyətinə ortaq nəzarət həyata keçirən şəxslər;

(b) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Müəssisə tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;

(c) Müəssisənin tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;

(d) Müəssisənin və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;

(e) (a) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(f) (d) və ya (e) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya

(g) İş müddəti bitdikdən sonra Müəssisənin keçmiş işçiləri və ya Müəssisənin əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Təşkilatın daxili siyasətinə əsasən, işçilərə, idarə heyətinin üzvlərinə, onların ailə üzvləri və yaxın qohumlarına, və müəssisənin idarəsi və nəzarətində olan digər şəxslərə kredit verilmir.

Təşkilatın 31 dekabr 2018-ci və 2017-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərə aid aşağıdakı qalıqları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr, 2018-ci il		31 dekabr, 2017-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Digər öhdəliklər		**736**		**1,805**
- *Ana şirkət*	39		259	

31 dekabr 2018-ci və 2017-ci il tarixlərində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir hesabatına aşağıdakı əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar daxildir:

	31 dekabr, 2018-ci il		31 dekabr, 2017-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Rəhbərliyin müavinətləri		**3,065**		**7,807**
- *işçilərin qisamüddətli müavinətləri*	1,306		1,787	

Remove Watermark Now

	31 dekabr, 2018-ci il		31 dekabr, 2017-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri (əmək haqqı xərcləri istisna olmaqla)		**1,600**		**5,110**
- *Ana şirkət*	169		405	

18. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində Təşkilat müştərilərinin tələbatlarını qarşılamaq məqsədilə balansdan kənar risklər yarada biləcək maliyyə alətlərində tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif kredit risklərinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti hesabatında öz əksini tapmamışdır.

Təşkilat balansarxası öhdəliklər üzrə maliyyə və öhdəliklərində tətbiq edilən kredit nəzarət və idarəetmə siyasətindən istifadə edir.

Məhkəmə prosesləri – Təşkilat vaxtaşırı adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik belə düşünür ki, heç bir – hesaba alınmamış mühüm itkilər baş verməyəcək və müvafiq olaraq bunun üçün maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi – Azərbaycan Respublikasında bizneslərə təsir edən qanun və qaydalar tez-tez dəyişdiyindən, rəhbərliyin, Təşkilatın fəaliyyətinə tətbiq edilən belə qanunvericiliyi təfsiri müvafiq regional orqanların etirazı ilə üzləşə bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və dəyərləndirmələrində daha inadkar mövqe tutduğunu və keçmişdə problem yaşamayan əməliyyat və fəaliyyətlərin artıq etirazlarla üzləşə biləcəyi ehtimalının artdığını göstərir. Maliyyə dövrü vergi auditinin baş tutduğu ildən 3 təqvim ili öncəsinə qədər vergi auditi orqanlarına açıq saxlanılır. Bəzi müəyyən hallarda, yoxlamalar daha uzun dövrləri əhatə edə bilər.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi inkişaf etməyə davam edir və bəzi hallarda təzad yaratmaqla fərqli vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə təfsir edilərək, qanunvericilikdə, rəsmi elanlarda və məhkəmə qərarlarında sürətlə baş verən dəyişikliklərlə xarakterizə edilir. Vergilər, ağır cərimə, cəza və faiz ödənişi tətbiq etmək səlahiyyəti olan bəzi orqanlar tərəfindən keçirilən baxış və istintaqa tabedir. Vergi ili növbəti 3 təqvim ili ərzində vergi orqanlarına açıq saxlanılır; lakin, bəzi hallarda bu müddət uzadıla bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və icrasında daha inadkar mövqe tutduğunu göstərir.

Bu hallar Azərbaycanda başqa ölkələrə nəzərən daha mühüm olan vergi riskləri yarada bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda tətbiq olunan vergi qanunvericiliyinə, rəsmi açıqlamalara və məhkəmə qərarlarına əsasən vergi öhdəliklərini adekvat şəkildə təmin etmişdir. Lakin, müvafiq orqanların təfsirləri bundan fərqlənə bilər və bu orqanların öz təfsirlərini icraya qoyduqları halda, bunun maliyyə hesabatlarına olan təsiri mühüm ola bilər.

pdfelement

Remove Watermark Now

19. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

BMS, ədalətli dəyəri dəyərləndirmə tarixində, bazar iştirakçıları arasında sifarişli əməliyyat formasında öhdəliyin transferi üçün ödənilən və ya aktivi satmaq üçün qəbul edilən qiymət kimi müəyyən edir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Təşkilat ədalətli dəyəri aşağıdakı, komponentlərin əhəmiyyətini əks etdirən ədalətli dəyər iyerarxiyası vasitəsilə müəyyənləşdirir:

- **Səviyyə 1**: oxşar alətlər üçün fəal bazarda təyin edilmiş bazar dəyəri (düzəliş edilməmiş)
- **Səviyyə 2**: təyin edilmiş qiymət istisna olmaqla, Səviyyə 1-də qeyd edilmiş və birbaşa (məs. qiymətlər kimi) və ya dolayı (məs. qiymətlərdən qaynaqlanan) yolla müşahidə edilə bilən digər komponentlər. Bu kateqoriyaya, fəal bazarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, nisbətən daha az fəal olan bazarlarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, və ya mühüm komponentlərin bazar məlumatlarında birbaşa və ya dolayı yolla müşahidə edilə bilən olduğu digər dəyərləndirmə metodlarından istifadə edərək dəyərləndirilən alətlər daxildir.
- **Səviyyə 3**: müşahidə edilməyən komponentlər. Bu kateqoriyaya dəyərləndirmə metodunun müşahidəyə əsaslanmayan komponentlərdən ibarət olduğu və müşahidə edilməyən komponentlərin dəyərləndirmədə mühüm təsirə malik olduğu alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya mühüm müşahidə edilməyən düzəliş və fərziyyələrin alətlər arasındakı fərqləri əks etdirməsi gözlənilən alətlərin bazar dəyəri əsasında dəyərləndirilən alətlər daxildir.

31 dekabr, 2018-ci və 2017-ci il tarixlərinə, Təşkilatın ədalətli dəyərlə qeyd edilmiş heç bir maliyyə aləti olmamışdır.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyəri ölçülməmiş maliyyə alətlərinn ədalətli dəyərləri və ədalətli dəyər iyerarxiyası səviyyələrinə əsaslanan analizi qeyd olunmuşdur.

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qimətlər (Səviyyə 1)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)**	**Cəmi**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri	31 dekabr 2018-ci il	3,198	-	-	**3,198**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2018-ci il	-	-	3,828	**3,828**
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2018-ci il	-	-	18	**18**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2018-ci il	-	-	-	**-**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2018-ci il	-	-	513	**513**

pdfelement

Remove Watermark Now

	Qiymətləndirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
		Fəal bazarda təyin olunmuş qimətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri	31 dekabr 2017-ci il	7,045	-	-	**7,045**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	13,021	**13,021**
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2017-ci il	-	-	425	**425**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2017-ci il	-	-	10,154	**10,154**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2017-ci il	-	-	1,791	**1,791**

Ədalətli dəyər ilə uçota alınmayan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatında ədalətli dəyəri qeyd edilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri və balans dəyərlərinin müqayisəsi verilmişdir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri qeyd edilməmişdir.

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

20. KAPİTAL RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI

Təşkilat öz kapitalını, fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qoruyaraq, borc və kapital balansının optimallaşdırılması yolu ilə səhmdarlara geri ödənişin maksimallaşdırılmasına zəmanət verərək idarə edir. Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının 21 yanvar 2015-ci il tarixli 01/2 bəndli 4.3.1 saylı qərarına və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının tələbinə əsasən, minimum 300 min AZN məcmu kapital tələbini qarşılamalıdır.

Rəhbərlik, Təşkilatın kapital idarəetməsi barədə aşağıdakı məqsədləri nəzərdə tutur: Təşkilatın daimilik prinsipi əsasında fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qorumasına əmin olmaq və borcverən və investorlar ilə bağlanmış müqavilə şərtlərinə əməl olunmasının təmin olunması. Bu proses, günlük olaraq, proqnozlaşdırılan və faktiki məlumatlar ilə və idarə heyəti və Təşkilatn baş mühasibi tərəfindən imzalanaraq təsdiq olunan müvafiq hesablamaların yer aldığı aylıq hesabatlarla həyata keçirilir.

Remove Watermark Now

Daxili audit. Daxili Audit risklərin idarə edilməsi proseslərini müstəqil şəkildə yoxlayır, rəhbərliyi aşkarlanmış çatışmazlıqlar barədə məlumatlandırır, və risklərin idarə edilməsi prosesinin inkişafına dair müvafiq tövsiyələrini təqdim edir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri. Risklərin idarə edilməsi metodunun seçimi, nisbi əhəmiyyətlilik və ya risklərin ehtimalını müəyyənləşdirən risk faktorından asılıdır hansı ki, Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatına əks təsirini göstərə bilər. Təşkilat hər bir riski analiz etmək və ölçməklə yanaşı, toplam risklərin səviyyəsini də müəyyən edir. Bu səbəbdən, hər növ risk üçün, aşağıdakı risklərin ölçülməsi metodları tətbiq edilmişdir:

- kredit portfeli və kredit riski əmsallarının kredit riski təhlilləri;
- balansdan kənar risk;
- faiz dərəcəsinin ödəmə riski və aktivlər və öhdəliklərin faiz dərəcəsi boşluğu təhlili;
- yerli və xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin likvidlik riski boşluğunun təhlili; likvidlik əmsallarının təhlili, likvidlik ehtiyatının müəyyənləşdirilməsi;
- xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin valyuta riski boşluğu təhlili; valyuta mövqeyinin təhlili;
- Təşkilatın maliyyə vəziyyətinə təsiri olan bütün əməliyyatlar üçün əməliyyat riski, fəaliyyətlərin (təşəbbüs, icra və nəzarət) bir-birindən ayrılıqda aparılmasını təmin edən və əməliyyatların başa çatdırılması üçün vacib olan sistemlər tətbiq edilmişdir.

Risklərin ölçülməsi, Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi zaman üzləşə biləcəyi ehtimal edilən zərəri əks etdirir. Maliyyə Şöbəsi, risklərin ayrı-ayrılıqda təhlillərinə əsaslanaraq, hər ay risklərin cari vəziyyəti və əsas səbəblərini göstərən mülahizələr hazırlayır.

pdfelement

Xüsusilə, aylıq AÖİK iclaslarında, faiz dərəcəsi, likvidlik, valyuta və digər bazar risklərinin statusu haqda hesabat verilir.

Həmçinin, Funksional risklərin (əməliyyat – texnoloji, hüquqi, strateji, etibarlı) statusu hər ay İdarə Heyətinə təqdim edilir. Bu hesabatlar rüblük İdarə Heyəti və Audit Komitəsi iclaslarında yoxlanılır.

Risklərin azaldılması. Təşkilatın risklərin minimallaşdırılması üçün, aşağıdakı metodlardan istifadə edir:

- Kredit riskinin azaldılması üçün zəmanət və girovların qəbul edilməsi
- Diversifikasiya – bir-biri ilə əlaqəli olmayan aktivlərin seçimi

Kredit riski

Müştərilərə verilən kreditlər üçün kredit risklərinin ölçülməsi

Kredit riskləri bazar şəraiti, gözlənilən pul axınları və zamanda olan dəyişikliklər nəticəsində dəyişdiyindən, risklərin idarə edilməsi məqsədilə kredit riskinin ehtimal edilməsi qəlizdir və modellərdən istifadəni tələb edir. Aktivlər portfelinin kredit riskinin dəyərləndirilməsi, defolt ehtimalına oludqda, əlavə olaraq müvafiq zərər nisbətlərinin və qarşı tərəflər arasında defolt korrelyasiyaların qiymətləndirilməsinə gətirib çıxarır. Təşkilat, risklərin idarə edilməsi hesabatlılığı məqsədilə kredit həcmini kredit riskinə məruz qalma kimi nəzərə alır və birləşdirir. Təşkilat kredit riskini Defolt Ehtimalı, Defolta Məruz qalmış Məbləğ (DMM) və Defolz Zamanı Yaranan Zərərdən (DZYZ) istifadə etməklə müəyyənləşdirir. Bu 9 saylı MHBS çərçivəsində EOKZ-un ölçülməsi üçün istifadə olunan yanaşma ilə eynidir.

Remove Watermark Now

Defolt zamanı yaranan zərər (DZYZ)

DZYZ defoltun baş verməsi zamanı ehtimal olunan zərərin həcmini təyin edir. Təşkilat DZYZ-nin parametrlərini defolt etmiş qarşı tərəflərə irəli sürülmüş tələblərin nəticəsində əldə edilmiş bərpa dərəcələri ilə bağlı tarixçəyə əsasən qiymətləndirir. DZYZ yalnız pul vəsaitləri şəklində geri qaytarılmış məbləğləri nəzərə alır. DZYZ diskont amili olaraq EFD-dən (effektiv faiz dərəcəsi) istifadə etməklə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Təminatlı kreditlər üzrə girov dəyərlərindən, təminatsız və zamanətli kreditlər üzrə isə bərpa faizlərindən istifadə edilir.

Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (EAD)

EAD Təşkilatın defolt zamanı növbəti 12 aylıq müddətdə (12 aylıq) və ya ömürlük (ömürlük EAD) ehtimal olunan məbləğlərinə əsaslanır.

Perspektiv məlumatların daxil edilməsi

Təşkilat perspektiv məlumatı həm kredit riskin dəyərləndirilməsində həm də EOKZ ölçülməsində daxil edir.

Təşkilat keçmiş məlumatların təhlillərini istifadə edərək kredit riskinin və kredit zərərinin portfel üçün olan əsas səbəblərini aşkarlayıb və sənədləşdirmişdir, makro iqtisadi dəyişikliklərin DE və bərpa faizlərinə olan təsirini dəyərləndirmişdir.

pdfelement

Maksimal kredit həddi. Təşkilatın maximal kredit həddi çox dəyişkəndir və ümumi iqtisadi və fərdi risklərdən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəl balans və balansdan kənar maddələr üzrə kredit riskinə məruz qalmış maksimal məbləğləri əks etdirir. Balansda olan maliyyə aktivləri üçün riskə məruz qalmış maksimal məbləğ əvəzləşdirmə və girovun dəyəri nəzərə alınmamışdan öncə bu aktivlərin qalıq dəyəri hesab olunur. Şərti öhdəliklər və kredit verilməsi üzrə təəhhüdlərlə bağlı Təşkilatın məruz qaldığı risk məbləği, bütün qarşılıqlı tələblər, girovlar və zamanətlər dəyərsiz hesab olunduğu təqdirdə bu alətlər üzrə müqavilə dəyəri həcmində nəzərə alınır.

	Maksimal risk	Alınmış təminatlar	Xalis Risk
31 dekabr, 2018-ci il			
Banklardakı nağd pul vəsaitləri	3,103	-	3,103
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,828	-	3,828
Digər maliyyə aktivləri	18	-	18
31 dekabr, 2017-ci il			
Banklardakı nağd pul vəsaitləri	6,914	-	6,914
Müştərilərə verilmiş kreditlər	13,021	-	13,021
Digər maliyyə aktivləri	425	-	425

Girov və digər kredit əlavələrinin təhlili

Təşkilat, kredit itkisi hesab edilən maliyyə aktivləri üçün girov təminatını yaxından izləyir, çünki Təşkilatın potensial kredit itkisini azaltmaq üçün girov sahibi olma ehtimalı daha yüksəkdir. Potensial itkiləri azaltmaq üçün saxlanılan kredit dəyərsizləşməsi və əlaqəli girov olan maliyyə aktivləri aşağıda göstərilmişdir:

Remove Watermark Now

31 dekabr 2018-ci il	**Ümumi qalıq dəyəri**	**Zərər ehtiyatı**	**Amortizasiya olunmuş dəyər**	**Girovun ədalətli dəyəri**
Defolt vəziyyətində kredit portfleli (Mərhələ 3)				
Kiçik kreditlər	488	(220)	268	-
İri kreditlər	3,346	(1,659)	1,687	-
Cəmi	**3,834**	**(1,879)**	**1,955**	-

Aşağıdakı cədvəllər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə məbləğlərlə bağlı kredit risklərini Kreditin Məbləğə Nisbəti (KMN) istifadə edilməklə təsnifləşdirirlər. KMN kreditin ümumi məbləğinin və ya kredit verilməsi üçün öhdəlik götürüldüyü məbləğin qarşı tərəfdən götürülmüş girova olan nisbəti kimi hesablanır. Girovun dəyərini hesablayarkən onun rəsmiləşdirilməsi və satılması üçün tələb olunan xərclər nəzərə alınmır.

Aşağıdakı cədvəl Təşkilatın verdiyi kredit dəyərsizləşməsinə uğramış kiçik kreditlər üzrə KMN əmsallarının paylanmasını əks etdirir:

	2018			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredit dəyərsizləşməsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Ümumi Qalıq Dəyəri	Zərər Ehtiyatı	Ümumi Qalıq Dəyəri	Zərər Ehtiyatı
Girovsuz	1,000	(264)	488	(220)
Cəmi	**1,000**	**(264)**	**488**	**(220)**

pdfelement

Aşağıdakı cədvəldə KDN-nin Təşkilatın kredit zərərinə uğramış böyük kreditlər portfeli üçün paylanması göstərilir:

	2018			
	Cəmi kredit portfeli		**Kredi dəyərsizləşəsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)**	
Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Zərər Ehtiyatı	Zərər Ehtiyatı	Zərər Ehtiyatı	Kredit Ehtiyatı
Girovsuz	5,061	(1,969)	3,346	(1,659)
Cəmi	**5,061**	**(1,969)**	**3,346**	**(1,659)**

Remove Watermark Now

Balansdan kənar risklər. Təşkilat balansdankənar risklərin idarə olunması üçün əsasən balans üzrə mövcud risklərin idarəsində tətbiq etdiyi eyni irdarə siyasətindən istifadə edir. Kredit verilməsi üzrə öhdəliklərin dəyərləndirilməsi zamanı müştərilər və qarşı tərəflər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə tətbiq edilən eyni təhlillərə məruz qalırlar. Qarşı tərəfin gücündən əməliyyatın mahiyyətindən ibarət olaraq qarşı tərəfdən girovun təmin edilməsi istənilə bilər.

Coğrafi konsenterasiya. Təşkilatın 31 dekabr 2018-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsenterasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	**İƏT ölkələri**	**Qeyri-İƏT ölkələri**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivaletləri	2,791	407	-	3,198
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,828	-	-	3,828
Digər maliyyə öhdəlikləri	18	-	-	18
Cəmi maliyyə aktivləri	**6,637**	**407**	**-**	**7,044**
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	-	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	343	130	40	513
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**343**	**130**	**40**	**513**
Xalis mövqe	**6,294**	**277**	**(40)**	**6,531**

pdfelement

Təşkilatın 31 dekabr 2017-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsenterasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	**İƏT ölkələri**	**Qeyri-İƏT ölkələri**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivaletləri	3,832	3,213	-	7,045
Müştərilərə verilmiş kreditlər	13,021	-	-	13,021
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	425		425
Cəmi maliyyə aktivləri	**16,853**	**3,638**	**-**	**20,491**
Borc alınmış vəsaitlər	-	10,154	-	10,154
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,413	378	-	1,791
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**1,413**	**10,532**	**-**	**11,945**
Xalis mövqe	**15,440**	**(6,894)**	**-**	**8,546**

Bazar riski. Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların dalğalanmasının Təşkilatın gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir.

Bazar riskinə faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhm alətlərinin qiyməti aiddir. Təşkilatın ölçmə üsullarında və ya üzləşdiyi riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü tərzdə heç bir dəyişikliklər baş verməmişdir.

Remove Watermark Now

Təşkilat daxilindəki müəssisələr həm sabit, həm də dəyişkən ("üzən") faiz dərəcələri ilə borc vəsaitlər cəlb etdiyindən Təşkilat faiz riskləri ilə üzləşir. Risk Təşkilat tərəfindən sabit və üzən faiz dərəcələrinin müvafiq şəkildə vəhdəti yaradılmaqla idarə olunur.

AÖİK həmçinin Təşkilatı müsbət faiz marjası ilə təmin edən onun faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Maliyyə şöbəsi Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfəətinə təsirini qiymətləndirir.

Təşkilatın faiz xərci yaradan maliyyə öhdəliklərindən bəziləri ya dəyişkən faiz dərəcəsinə malikdir və ya müqavilə üzrə faiz dərəcələri birtərəfli olaraq borc verən tərəfin istəyi ilə dəyişdirilə bilər. Təşkilat öz faiz dərəcəsi marjasına mütəmadi olaraq nəzarət edir və buna görə də özünü əhəmiyyətli səviyyədə faiz dərəcəsi ilə bağlı riskə və bununla da bağlı nağd vəsaitlərin axınına məruz qalmış hesab etmir.

Valyuta riski. Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklər baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyəri qeyri-müəyyən olacağı ilə bağlı riskdir. Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

AÖİK təxmin edilən ABŞ dolları məzənnəsinin dəyişməsi və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarə edilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Təşkilata valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişkənliyindən irəli gələn əhəmiyyətli zərərin azaldılması üçün imkan yaradır.

pdfelement

Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

Təşkilatın 31 dekabr 2018-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	**ABŞ dolları**	**Avro**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	682	2,513	3	3,198
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,260	568	-	3,828
Digər maliyyə aktivləri	18	-	-	18
Cəmi maliyyə aktivləri	**3,960**	**3,081**	**3**	**7,044**
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	-	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	344	169	-	513
Digər maliyyə öhdəlikləri	**344**	**169**	**-**	**513**
AÇIQ MÖVQE	**3,616**	**2,912**	**3**	**6,531**

Remove Watermark Now

Təşkilatın 31 dekabr 2017-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	**ABŞ dolları**	**Avro**	**Cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,536	5,509	-	7,045
Müştərilərə verilmiş kreditlər	10,144	2,877	-	13,021
Digər maliyyə aktivləri	425	-	-	425
Cəmi maliyyə aktivləri	**12,105**	**8,386**	**-**	**20,491**
Borc alınmış vəsaitlər	2,890	7,264	-	10,154
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,355	436	-	1,791
Digər maliyyə öhdəlikləri	**4,245**	**7,700**	**-**	**11,945**
AÇIQ MÖVQE	**7,860**	**686**	**-**	**8,546**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2018 və 2017-ci il tarixlərinə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 10% dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Təşkilatın həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. Təşkilat daxilində əsas rəhbərlik heyətinə məruzə olunarkən 10%-lik həssaslıq dərəcəsinə istinad edilir və bu dərəcə rəhbərliyin xarici valyuta məzənnələrində kifayət qədər mümkün dəyişikliklərin baş verməsi ilə bağlı qiymətləndirməsini göstərir.

pdfelement

	2018	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	**Kapitala təsiri**
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	291	233
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(291)	(233)

	2017	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	**Kapitala təsiri**
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	69	55
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(69)	(55)

Faiz dərəcəsi riski. Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcəsində dəyişiklikləri maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinə və yaxud maliyyə alətləri üzərində gələcək pul vəsaitlərinin axınına təsir etmə ehtimalından yaranır. Təşkilatın faiz dərəcəsi ilə bağlı siyasəti bazar şərtlərinə əsasən pul vəsaitləri yerləşdirmək və cəlb etmək məqsədilə İdarə Heyəti tərəfindən dövri əsasda nəzər salınır.

Remove Watermark Now

Təşkilat bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial itkiləri mütəmadi olaraq hesablamaqla ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Maliyyə Departamenti Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın ədalətli dəyərin faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliyinə təsirini hesablayır.

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda maliyyə alətləri üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Təşkilat daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 (0.5%) baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 (0.5%) baza dərəcəsində artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Təşkilatın:

	2018		**2017**	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	**Kapitala təsiri**	**Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri**	**Kapitala təsiri**
Faiz dərəcəsinin 0.5% artması	19	15	14	11
Faiz dərəcəsinin 0.5% azalması	(19)	(15)	(14)	(11)

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər. Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Əslində, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya edilməməlidir.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlillərinin digər məhdudiyyətlərinə Təşkilatın yalnız dəqiqliklə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski nümayiş etdirmək üçün şərti (hipotetik) bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət edəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda maliyyə alətləri ilə bağlı maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir. Likvidlik riskini idarə etmək üçün Təşkilat aktivlər/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq müştərilər və Təşkilatın əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

pdfelement

Remove Watermark Now

Aşağıda 31 dekabr 2018-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri ilə bağlı təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 3 ilə qədər	Ödəmə müddəti müəyyən olunmamış/ gecikmiş	31 dekabr 2018-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Faiz dərəcəli alətlər							
Müştərilərə verilmiş kreditlər	217	286	437	543	682	1,663	3,828
Cəmi faiz hesablanan maliyyə aktivləri	217	286	437	543	682	1,663	3,828
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,198	-	-	-	-	-	3,198
Digər maliyyə aktivləri	18	-	-	-	-	-	18
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	3,216	-	-	-	-	-	3,216
Cəmi maliyyə aktivləri	**3,433**	**286**	**437**	**543**	**682**	**1,663**	**7,044**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri							
Digər maliyyə öhdəlikləri	102	130	-	-	-	281	513
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	102	130	-	-	-	281	513
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	**102**	**130**	**-**	**-**	**-**	**281**	**513**
Likvidlik kəsiri	3,331	156	437	543	682	1,382	6,531
Məcmu likvidlik kəsiri	**3,331**	**3,487**	**3,924**	**4,467**	**5,149**	**6,531**	

pdfelement

Remove Watermark Now

Aşağıda 31 dekabr 2017-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri ilə bağlı təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 3 ilə qədər	Ödəmə müddəti müəyyən olunmamış/ gecikmiş	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Faiz dərəcəli alətlər							
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,158	770	1,649	2,075	3,146	4,223	13,021
Cəmi sabit faiz gətirən maliyyə aktivləri	**1,158**	**770**	**1,649**	**2,075**	**3,146**	**4,223**	**13,021**
Faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7,045	-	-	-	-	-	7,045
Digər maliyyə aktivləri	425	-	-	-	-	-	425
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	7,470	-	-	-	-	-	7,470
Cəmi maliyyə aktivləri	**8,628**	**770**	**1,649**	**2,075**	**3,146**	**4,223**	**20,491**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
Faiz dərəcəsi aləti							
Borc alınmış vəsaitlər	1,053	1,849	3,008	4,244	-	-	10,154
Cəmi sabit və dəyişkən dərəcəli faiz yaradan maliyyə öhdəlikləri	1,053	1,849	3,008	4,244	-	-	10,154
Faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri							
Digər maliyyə öhdəlikləri	447	1,087	-	-	-	257	1,791
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	447	1,087	-	-	-	257	1,791
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	**1,500**	**2,936**	**3,008**	**4,244**	**-**	**257**	**11,945**
Likvidlik kəsiri	7,128	(2,166)	(1,359)	(2,169)	3,146	3,966	8,546
Məcmu likvidlik kəsiri	**7,128**	**4,962**	**3,603**	**1,434**	**4,580**	**8,546**	

pdfelement

Remove Watermark Now

Kredit reytiniqinin təhlili. Aşağıdakı cədvəldə Təşkilatın saxladığı vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin kredit reytinqləri təhlil edilir:

31 dekabr 2018-ci il	**AA-**	**A1**	**B3**	**Ba3**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	407	-	88	2,548	60	3,103
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	3,828	3,828
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	18	18

31 dekabr 2017-ci il	**AA-**	**A1**	**B3**	**Ba3**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	3,212	-	26	3,567	109	6,914
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	13,021	13,021
Digər maliyyə aktivləri	-	425	-	-	-	425

Təşkilat beynəlxalq agentliklər tərəfindən reytinq dərəcəsi verilməmiş tərəflərlə bir çox sazişlər bağlayır. Təşkilat qarşı tərəflərin beynəlxalq reytinq agentliklərinin təqdim etdiyi reytinq göstəriciləri ilə müqayisə oluna biləcək səviyyədə reytinq dərəcələrini müəyyən etməyə imkan yaradan daxili modelləri işləyib hazırlamışdır.

pdfelement

Təşkilat kredit götürən müştərilərin qiymətləndirilməsi məqsədilə borcalanlar üzrə skorinq qiymətləndirmə modelini hazırlamışdır. Skorinq modeli kredit məhsulları ilə bağlı yaradılmışdır və borcalanların əsas fəaliyyət göstəricilərini əhatə edir: maliyyə vəziyyəti, borcalanla münasibətlər, idarəetmə keyfiyyəti, təyinatı üzrə istifadə, yerləşmə, kredit tarixçəsi, girov və s.

Borcalanın parametrləri əsasında skorinq qiymətləndirmə kreditlərlə bağlı qərarvermə prosesi üçün əsas amillərdəndir.

Borcalanların qiymətləndirilməsi metodologiyası aşağıdakı meyarlara əsaslanır: təhsil, məşğuliyyəti, maliyyə vəziyyəti, kredit tarixçəsi, borcalanın sahib olduğu mülkiyyət. Əldə olunmuş məlumat əsasında kreditin ən yüksək həddi hesablanır. Kreditin ən yüksək həddi alınmış borcun borcalana yaratdığı yük əmsalı ilə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərdən başqa maliyyə aktivləri Fitch, Standard & Poor’s və Moody’s kimi beynəlxalq reytinq agentlikləri tərəfindən verilmiş cari kredit reytinqləri əsasında dərəcələrə bölünür. AAA ən yüksək mümkün reytinq dərəcəsi hesab edilir. İnvestisiya dərəcəli maliyyə aktivlərinin reytinqi BB-dan BBB-ya kimi dəyişir. Reytinqi BBB-dan aşağı olan maliyyə aktivləri spekulyativ dərəcəli aktiv kimi təsnifləşdirilir.

Əməliyyat riski. Əməliyyat riski sistemdəki nasazlıq, əməliyyatçının səhvi, saxtakarlıq və digər xarici hadisələr nəticəsində zərərin yaranması riskidir. Nəzarətlər yerinə yetirilmədikdə, əməliyyat riskləri müəssisənin nüfuzuna xələl gətirə, hüquqi və ya inzibati nəticələrinə səbəb ola və ya maliyyə itkilərinə gətirib çıxara bilər. Təşkilat bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını gözləmir, lakin özünün nəzarət konsepsiyası ilə, habelə potensial risklərə nəzarət və onlara qarşı cavab tədbirləri görməklə bu riskləri idarə etməyə çalışır.

Remove Watermark Now

22. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

1 fevral 2019-cu il tarixində Azərbaycan Republikasının Mərkəzi Bankı, milli valyutaya olan inamın artırılması fonunda, maliyyələşdirmə dərəcəsini 9.75%-dən 9.25%-ə, faiz dəhlizinin maksimal həddini 11.75%-dən 11.25%-ə və minimal həddini 7.75%-dən 7.25%-ə endirməyi qərara almışdır.

8 fevral 2019-cu il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemli kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərman ("Fərman") imzalamışdır. Fərmana əsasən 2015-ci il ərzində milli valyutanın devalvasiyası nəticəsində, xarici valyutada 10,000 ABŞ dollarınadək verilmiş kreditlər üzrə yaranmış itkilər hökumət tərəfindən müvafiq bankların müştərilərinə kompensasiya ediləcəkdir.

Bundan əlavə, Fərmanın müddəalarına uyğun olaraq, fiziki şəxslərə verilmiş və Fərmanın verildiyi tarixdə 360 gündən daha çox gecikməsi olan, 1 yanvar 2012-ci il tarixindən Fərmanın verilməsi tarixinədək müddətdə təsdiqlənmiş və qalıq məbləği 10,000 dollar və ya 17,000 AZN təşkil edən kreditlərin restrukturizasiya olunması məqsədilə dövlət zəmanəti olmaqla, ARMB banklara 5 illik müddətə illik 0.1% faiz dərəcəsi ilə ümumi olaraq 682 milyon AZN məbləğində kredit vəsaitləri təmin edəcək.

Fərmanın icrası nəticəsində bankların valyuta mövqeyinin pisləşməsinin qarşısını almaq məqsədilə, ARMB banklara tələb etdikləri təqdirdə, ümumi olaraq 215 milyon ABŞ dolları məbləğində qiymətli kağızları illik 0.5% faiz dərəcəsi ilə təqdim edəcək.

Təşkilat verilmiş bu Fərmanın nəticəsində qeyri-işlək kredit portfelində yaxşılaşmanın yaranacağı qənaətindədir. Yaxşılaşmanın məbləğinin təxminən 11,872 min AZN ətrafında olacağı müəyyən edilmişdir.

pdfelement